"Decît să învingi printr-o infamie, mai bine să cazi luptînd pe drumul onoarei."

Corneliu Z. Codreanu (13 sept. 1899 – 30 nov. 1938)

credință
iubire
speranță

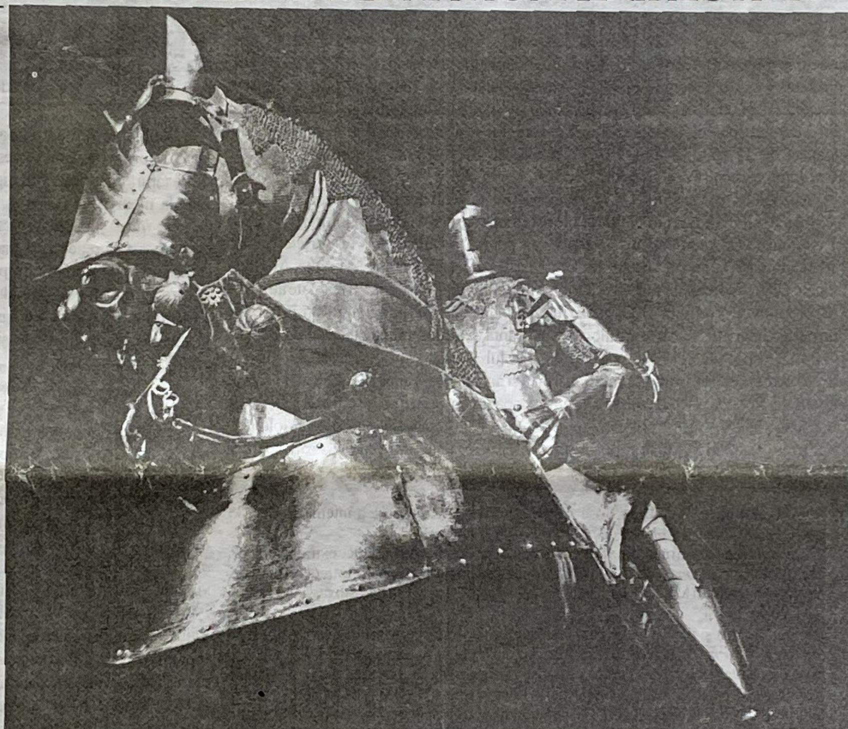
PUNCTE CARDINALE

ANUL XI
Nr. 9/129
Septembrie 2001
16 pag. - 6000 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

ALAIN DE BENOIST

ETICA ONOAREI

Să te construiești pe tine însuți, să îți dai o *formă*, acest lucru înseamnă pînă la urmă să treci de la simplul statut de *individ* la cel de *persoană*. Fiecare din noi este un individ, dar nu oricine este o persoană. Este bine cunoscută distincția pe care o făceau romanii între *animus* și *anima*: persoana este acel individ care și-a descoperit *sufletul*. Își poate descoperi sufletul numai acela care domnește ca stăpîn asupra lui însuși, care este suveran peste *imperiul lui interior*. Astfel, *onoarea* nu este altceva decît fidelitatea față de normele pe care ni le-am impus, față de imaginea pe care ne-am creat-o despre noi înșine. Montherlant spune undeva că trebuie ținută chiar și promisiunea făcută unui cîine, pentru că ceea ce ne angajează nu este nici conținutul promisiunii, nici destinatarul ei, ci faptul însuși de a fi promis. La fel, fidelitatea față de o convingere, față de o idee, se justifică prin însuși faptul că am aderat la ea – mai ales dacă, dintru început, nimeni nu ne-a obligat. O asemenea atitudine conține în sine propria sa justificare: fidelitatea față de o normă se justifică prin faptul că este o normă și, în consecință, un reper ales, acceptat și dorit. Iată două proverbe tipice Vechiului Regim, de dinaintea Revoluției franceze: a) "noblețea cere noblețe"; b) "noblețea se tace". Justificarea atitudinii care decurge din respectarea unei norme nu poate fi exterioară acesteia. Ea nu se poate întemeia pe un interes (nici chiar pe unul metafizic), din start etica onoarei respingînd orice morală utilitară.

De aici și importanța *stilului*. Există un raport evident între *stil* și *formă*. A da o formă lumii, a-ți conferi ție însuți una, înseamnă dintr-o dată a institui un *stil*. Din această cauză nu putem separa niciodată litera de spirit, forma de fond, vasul de conținut. "Stilul este omul" (Buffon): *felul* în care faci lucrurile contează la fel de mult ca lucrurile însele. Chestiunile referitoare la formă nu sînt nicicînd ceva superfluu.

Morala aristocratică se poate defini printr-un criteriu constant: capacitatea de a acționa chiar împotriva propriilor interese. Este exact inversul teoriei liberale, potrivit căreia omul, definit esențialmente ca agent economic, își urmează peste tot "cel mai bun interes al său". Dar aici nu se pune problema să cazi într-un fel de asceză negativă sau în angelism: o societate normală nu se compune numai din eroi. Și, totuși, ar trebui ca eroii să fie cei care servesc drept exemple, iar nu... ceilalți. Sombart definește *eroul* drept acea persoană care caută în mod constant să *ofere* vieții tot ceea ce poate, care urmărește să îmbogățească viața, prin opoziție cu *burghezul*, care caută constant tot ceea ce se poate *lua* de la viață, tot ceea ce îi poate îmbogăți propria lui existență individuală.

Studierea actelor și situațiilor eroice demonstrează că *rațiunile pentru care merită să trăiești* și *rațiunile pentru care merită să mori* sînt exact aceleași. Prin urmare, e normal ca, într-o epocă în care nu se mai găsesc rațiuni pentru a muri, să nu mai găsim un sens al vieții. Mai pe înțelesul tuturor: trebuie să admitem că orice *drept* are o contrapondere a sa în ordinea *datoriilor*. Dacă toți oamenii au drepturi, toți oamenii au *și* datorii. Mai precis, din moment ce trebuie să existe *egalitatea în drepturi*, trebuie să existe și o *egalitatea în datorii*. De aici decurge și problema care constă în a afla care sînt datoriile pe care i le putem cere *oricărui om*, și care, totodată, ne dau măsura drepturilor pe care *orice om* ar putea să le revendice. Acest principiu "funcționează" în dublu sens: dacă este adevărat că celui ce își asumă *mai multe datorii* ar trebui să-i fie acordate mai *multe drepturi*, în schimb nu e deloc adevărat că putem impune mai multe datorii celui care nu are decît foarte puține drepturi. Un drept neînsoțit de o datorie devine rapid un privilegiu (în sensul actual al cuvîntului). El este atunci perceput ca o injustiție, ceea ce declanșează, în chip legitim, un proces "revoluționar", ca multe din cele cu care ne-a obișnuit istoria.

Tragicul se naște dintr-o percepție evidentă a unei duble contradicții: mai întîi micimea noastră și scurtimea acestei vieți în raport cu imensitatea și infinitatea lumii; apoi, între faptul că noi sîntem, pe plan material, *conținuți în această lume* și faptul că lumea, oricît de imensă ar fi, este, în același timp, pe plan spiritual, *conținută în noi înșine*. Sesizăm astfel că, oricît de "infimi" am putea fi, sîntem totuși singurii care putem adăuga lumii forme și ansambluri de forme care, altfel, fără noi, nici nu ar fi putut exista. Anticii au știut foarte bine că *intensitatea* vieții este un fel de revanșă asupra *scurtimii* ei; au fost cei dintîi care și-au dat seama că *intensitatea* variază invers proporțional cu *durata* (nu se poate trăi veșnic pe culmi). Tragicul se întemeiază totodată pe noțiunea de *fatum*, de "destin". Noțiune care, trebuie reamintit, nu trimite la nici un fel la fatalism, ba chiar dimpotrivă. Sentimentul de *fatum* naște două atitudini precise. Prima constă în a admite că există un destin pentru fiecare dintre noi, fără să vedem în caracterul său ineluctabil nici cel mai mic motiv de a renunța să schimbăm tot ceea ce nu corespunde normelor pe care ni le-am fixat (acesta este și resortul permanent al tragediei grecești). A doua presupune ca, după ce am putut face totul în conformitate cu normele pe care ni le-am impus (și, să nu uităm, aici *a putea* înseamnă *a trebui*), nu numai *să acceptăm* cursul evenimentelor care survin, ci chiar *să îl dorim* efectiv: *amor fati*.

Text tradus, cu îngăduința autorului, de
Bogdan George Rădulescu

Un episod de onoare și eroism de acum 65 de ani

«SIN NOVEDAD EN EL ALCÁZAR»

Războiul Civil din Spania

În Spania, după retragerea de la conducerea statului, în 1930, a generalului Miguel Primo de Rivera[1], stînga triumfă electoral în orașele mari, în aprilie 1931. Regele Alfonso XIII părăsește țara, fără însă a abdica formal. Noua structură parlamentară nu întîrzie să profite de context, proclamînd abolirea monarhiei și trecerea la forma de guvernămînt republicană. În anii următori, stînga spaniolă alunecă din ce în ce mai mult spre comunism (Frontul Popular), cu asistența interesată a Moscovei. Scopul comunizării Spaniei era, în viziunea cominternistă, acela de a prinde Europa într-un uriaș clește comunist, cu o gheară în Răsărit și cu alta în Apus. În urma alegerilor din februarie 1936, mica majoritate obținută de Frontul Popular permite formarea unui guvern dominat de comuniști (care lucrau în legătură directă cu "consilierii sovietici"). Situația devenea mereu mai tensionată și mai primejdioasă, nu numai pentru Spania conservatoare, dar și pentru întreaga Europă creștină. Picătura care a umplut paharul a fost asasinarea de către comuniști, la 13 iulie 1936, a lui Calvo Sotelo, liderul opoziției monarhiste. Reacția îndelung așteptată s-a produs în sfîrșit: aureolat de succesele sale militare și de o înaltă prestanță morală, generalul Francisco Franco Bahamonde (pe care *Junta de Defensa Nacional* îl va numi în curînd *Generalisimo* și Șef al Statului), aflat în fruntea trupelor din Marocul spaniol, aruncă mănușa guvernului roșu de la Madrid și pornește, din noaptea de 17 spre 18 iulie 1936, o adevărată *Reconquista*, răspunzînd sincronic Revoluției comuniste.

Războiul Civil spaniol s-a internaționalizat la scurt timp de la izbucnirea lui[2]: Germania și Italia au sprijinit fățiș forțele național-conservatoare, iar Uniunea Sovietică și comuniștii de pretutindeni au întărit, ca pentru o cauză proprie, forțele pretins "democratice" (faimosul "Ajutor Roșu"). Marile puteri democratice – Franța, Anglia și Statele Unite – au adoptat formal o atitudine nonintervenționistă, dar în realitate au ajutat (propagandistic și nu numai) "brigăzile internaționale" de sorginte comunistă, în numele formal al "libertății" și "democrației" (!). În Franța, mai ales, propaganda antifranchistă a căpătat aspectele cele mai sinistre (în dublul înțeles etimologic al cuvîntului)[3]. Revoluția comunistă spaniolă, antimonarhică și anticatolică (după modelul mai vechi al Revoluției franceze – "Cu mațele ultimului popă îl vom spînzura pe ultimul rege!" – și după cel, mai recent, al bolșevismului rus), și-a îndreptat cu precădere violențele împotriva Bisericii și a valorilor creștine în genere, ajungînd pînă la orori aproape inimaginabile[4].

Toledo: Alcázar-ul după marea încleștare

Ostilitățile au durat aproape trei ani. La 28 martie 1939, Franco pătrunde în Madrid, iar la 1 aprilie triumful său este definitiv; se instituie astfel un regim autoritar – specie de dictatură digerabilă și benignă, cum a fost și cea a lui Salazar în Portugalia[5] – prelungit pînă la moartea sa (noiembrie 1975), lăsînd în urmă-i o Spanie reconsolidată (*una, grande, libre*) și pregătind restaurarea pașnică a monarhiei (prin tînărul Juan Carlos de Borbón, astăzi rege sexagenar). În apropierea Madridului, la Valle de los Caídos, s-a ridicat un impresionant complex monumental în memoria victimelor Războiului Civil, în care, printr-un gest de înalt cavalerism, se odihnesc laolaltă nu doar acei *Caídos por España y por Dios*, ci și adversarii lor de același sînge. Tot acolo se află înmormîntat, în catedrala tăiată în stîncă, și legendarul *Caudillo* (Conducătorul)[6].

Moscardó și epopeea de la Alcázar

Episodul de epopeică măreție legat de *Alcázar*-ul din Toledo (astăzi muzeu), asediat vreme de 72 de zile de republicani, în vara și toamna lui 1936, a fost unul dintre momentele-cheie ale Războiului Civil spaniol și una dintre cele mai emoționante pilde de eroism din întreaga istorie a secolului XX, reamintindu-le spaniolilor de legendara rezistență de la Numancia (un fel de "Sarmizegetusă" a lumii iberice). Franco va declara fără înconjur: *La liberación del Alcázar ha sido la mayor ambición de toda mi vida; ahora, la guerra está ganada* ("Cucerirea Alcázar-ului a fost cea mai mare ambiție a vieții mele; de-acum, războiul este cîștigat")[7].

Colonelul José Moscardó Ituarte asistase telefonic la execuția fiului său, căzut în mîinile comuniștilor (care încercaseră să-l șantajeze astfel să predea Alcázar-ul). Pe 29 septembrie 1936, cînd trupele franchiste cuceresc întregul Toledo, colonelul Moscardó dă acel raport laconic, intrat în istorie: *Sin novedad en el Alcázar* ("Nimic nou la Alcázar"). Ionel Moța le scria părinților săi, înainte de a lua drumul Spaniei: "Scumpii mei părinți, în durerea voastră, gîndiți-vă la ce au avut de îndurat și alți părinți, ca Moscardó, care a stat de față, la telefon, la împușcarea fiului său! Și totuși nu a deznădăjduit, ci a luptat și a trăit, pentru a-și îndeplini datoria!" (scrisoare datată "București, 22 noiembrie 1936"[8]). Iată și portretul pe care i-l face lui Moscardó, cu mînă sigură, Vasile Marin: "Moscardó nu are deloc aerul clasic al eroului, așa cum îl proiectează imaginația populară. Este un bărbat înalt, cam de 56 de ani, poartă ochelari, și o anumită discreție, care i se citește pe față și în mișcări, îi dă înfățișarea mai degrabă a unui profesor universitar decît a unui militar. Este de o modestie excesivă și de o politețe

☛

1. A nu fi confundat cu fiul său, José Antonio Primo de Rivera, ce a întemeiat în 1933 formațiunea fascistoidă *Falange Española*.
2. "... devenit, repede, un război între ideologii politice și interese economice extranaționale", scria M. Eliade în *Vremea*, anul X, nr. 472, din 24 ianuarie 1937, p. 3 (articol reprodus – pp. 36-38 – în volumul Mircea Eliade, *Texte "legionare" și despre "românism"*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001).
3. Desigur, au fost și notabile excepții, mai cunoscută fiind cea a scriitorului creștin Paul Claudel (*cf.* *** *Prigoana religioasă în Spania*, cu o poemă-prefață de Paul Claudel, Ed. Floris Rom, București, 1996). Conform statisticilor istorice, în Războiul Civil din Spania au fost uciși – cel mai adesea în mod bestial – 12 episcopi, 4000 de preoți, aproape 300 de călugărițe și peste 2000 de călugări. Să menționăm că în pragul perioadei pascale a anului 2001 a avut loc la Roma, în Piața Sf. Petru, ceremonia de beatificare a 233 de martiri catolici ai Războiului Civil din Spania, victime ale "republicanilor", printre care 30 de misionari ai Acțiunii Catolice și 12 surori carmelite, cei mai mulți asasinați la Valencia, în prima fază a ostilităților (care a fost și cea mai dură). Alți 122 de spanioli fuseseră beatificați în octombrie 1992.
4. Iată, pe lîngă cele arătate în nota anterioară, relatarea unui martor ocular, membru al echipei legionare care a luptat în Spania: " Sîntem concentrați în dosul unei mănăstiri [...] În această mănăstire a fost un centru de rezistență comunistă. Interiorul este distrus și batjocorit. Călcăm pe odăjdii, pe icoane sfărmate și tăvălite prin murdărie. Tablouri pictate de nume celebre, opere de artă de dinaintea și din timpul Renașterii (mănăstirea are 600 de ani) sînt rupte, iar sfinții cu ochii scoși. Murdării făcute pe altar, iar secera și ciocanul mînjite pe pereți și pe icoane. O zdreanță roșie fîlfîie pe crucea mănăstirii, ca o semnătură a profanatorilor [...] Intrăm în castelul unui nobil spaniol, părăsit de comuniștii în retragere. Galeria de tablouri, oribil distrusă [...] Icoana Madonei este profanată îngrozitor. Capela transformată în latrină. Pe treptele altarului recunoaștem, cu groază, cadavrul unui preot, cu mîinile legate la spate. Are o figură oribilă. Ne privește parcă, cu globurile ochilor nefiresc de mari. Apropiindu-ne, ne dăm seama că pleoapele i-au fost tăiate, iar nările umplute cu praf de pușcă și explodate. Pe pereți, bucăți de creier, cu sînge și fire de păr. În grajdul din curte, o femeie tînără și cu fetița ei de vreo 6 ani, cu hainele sfîșiate, pline de vînătăi și mușcături, violate, apoi ucise..." (spicuiri din Nicolae Totu, *Însemnări de pe front. Note din expediția legionară în Spania: noiembrie 1936 – ianuarie 1937*, Ed. Curierul, Sibiu, 1937; ed. a II-a: Col. "Omul Nou", Salzburg, 1952; ed. sp.: *Notas del frente español*, Ed. Dacia, Madrid, 1970, trad. Ov. Țîrlea).
5. *Cf.* Mircea Eliade, *Salazar și revoluția în Portugalia*, Ed. "Muncă și Lumină", Buc., 1942.
6. Pentru mai multe amănunte asupra situației politice din Spania de la începutul anilor '20 pînă la sfîrșitul anilor '30, a se vedea, ca mai la îndemînă, capitolul respectiv (redactat, cu vădită antipatie față de franchism, de profesorul american Stanley G. Payne) din Hans Rogger, Eugen Weber (coord.), *Dreapta europeană. Profil istoric*, Ed. Minerva, Buc., 1995, p. 142 și urm. (Războiul Civil este tratat sumar, dar antecedentele lui sînt bine puse în lumină). Una dintre cele mai bune monografii dedicate lui Franco, de pe poziții de dreapta, cu un bogat material fotografic și documentar, este Ángel Palomino, *Caudillo*, Ed. Planeta, Barcelona, 1993.
7. *Cf.* Ángel Palomino, *op. cit.*, p. 130.
8. Inclusă în *Testamentul lui Ion Moța* (folosesc aici ed. a VI-a, Col. "Europa", München, 1990, unde fragmentul citat se află la p. 10).

Colonelul Moscardó, Generalul Varela și Generalisimul Franco

pe care numai oamenii cu adevărat mari o pot arăta. Și totuși [...] cîtă bărbăție și cîtă dragoste de patrie în omul acesta, care preferă să-și vadă ucis copilul decît să predea Alcázarul, în care se închisese falanga onoarei spaniole; care își vede un alt fiu – locotenent – ucis la Barcelona și care tremură acum pentru viața altuia, ce luptă în Asturii!"[9].

Pe la începutul lui octombrie 1936, puțin după victoria asupra comuniștilor în faimoasa bătălie pentru Alcázar, ambasadorul Spaniei naționaliste la București, Don Pedro de Prat y Soutzo[10], primea o scrisoare din partea generalului Gheorghe (Zizi) Cantacuzino, zis "Grănicerul", președinte al Partidului "Totul pentru Țară" (bastionul politic al Mișcării Legionare, continuator al dizolvatei Gărzi de Fier), în care se comunica doleanța Legiunii Arhanghelul Mihail de a-i oferi în semn de omagiu colonelului Moscardó (ulterior general), eroul de la Alcázar, o spadă de onoare, din oțel de Toledo, pe care generalul român o folosise în ultimul război. Scrisoarea va fi urmată de vizita generalului, ce era în măsură să comunice și componența echipei care urma să se deplaseze în Spania sub conducerea sa onorifică: avocatul **Ion I. Moța** (mîna dreaptă și – din 1927 – cumnatul Căpitanului), de 35 de ani; preotul ortodox **Ion Dumitrescu-Borșa** (secretar general al Partidului "Totul pentru Țară", de 38 de ani; prințul **Alexandru Cantacuzino** (diplomat de carieră), de 34 de ani; inginerul **Gheorghe Clime** (comandantul Corpului Muncitoresc Legionar), de 47 de ani; avocatul **Nicolae Totu**, de 32 de ani; economistul **Bănică Dobre**, de 28 de ani. Avocatul **Vasile Marin** (șeful legionar al Capitalei, de 33 de ani) s-a adăugat ultimul echipei[11]. Toți acești fruntași legionari, după înmînarea spadei de onoare, aveau să se încadreze, ca simpli soldați, în armata naționalistă spaniolă.

Echipa legionară care a plecat pe frontul spaniol: I. I. Moța, Generalul Cantacuzino, Gh. Clime, N. Totu, I. Dumitrescu-Borșa, Bănică Dobre, V. Marin, Al. Cantacuzino

Omagiul legionarilor români

Inițiatorul acțiunii – chiar dacă *nu* în toate detaliile ei – fusese Ionel Moța. El a formulat, de altfel, și motivația cea mai pregnantă și mai sintetică: "Se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Christos! Se clătina așezarea creștină a lumii! Puteam noi să stăm nepăsători?!", scria, cu o retorică amară dar virilă, în *epistola* testamentară citată mai sus; și, presimțindu-și moartea, adăuga: "Nu e o mare binefacere sufletească, pentru viața viitoare, să fi căzut în apărarea lui Christos? [...] Eu așa am înțeles datoria vieții mele. Am iubit pe Christos și am mers *fericit* la moarte pentru El!" (aceste din urmă cuvinte sînt înscrise și pe monumentul comemorativ de la Majadahonda, inaugurat la 13 septembrie 1970). Același sentiment responsabil îl trăiau și ceilalți membri ai *echipei*. Vasile Marin îi scria soției sale, la 23 noiembrie 1936: "N-am făcut actul acesta din disperare sau aventură, ci perfect lucid. Era o datorie de onoare care apăsa pe umerii generației noastre. L-am făcut cu același drag ca și cînd ar fi fost vorba de țara mea"[12]. Erast Călinescu, în grupajul intitulat "Cruciați ai secolului XX: mărturii din vuietul luptei"[13], selecta din memorialele lui Bănică Dobre[14] și Ion Dumitrescu-Borșa[15] următoarele pasaje cu valoare motivațională: "Se învolburase, în nebunia ucigătoare a urii, satanica pornire împotriva Crucii. Trosneau în îndepărtata Spanie catapetesmele [sic] bisericilor și plîngeau, batjocorite, madonele din Alcázar. Ura, setea de sînge și prigoana împotriva lui Cristos se cuibăriseră în însorita Peninsulă Iberică", nota primul, străduindu-se să fie cît mai *liric* și mai *solemn*; iar al doilea căuta tonuri apocaliptice, cu o legitimă indignare popească: "Pe pămîntul Spaniei începuse războiul între fiii aceluiași *neam*, împărțiți în două tabere. Tabăra lui Satan, *comunismul*, care pusese stăpînire pe conducerea țării, întindea arma spre uciderea celor *rămași* în credința lui Hristos și în dragostea de Patrie. Generalul Franco, ajutat de cei mai *demni* și cinstiți generali, ridica steagul naționalismului și declara războiul Crucii [...] Bolșevicii din Rusia au luat chiar ei, efectiv, comanda. Trimit armate, mașini de război, muniții și încep să omoare preoții și să dărîme bisericile. Moaștele sfinților sînt scoase din sicrie și batjocorite. Passionaria, o agitatoare comunistă, fostă patroană de bordel, ucide episcopii Bisericii prin ruperea gîtlejului cu dinții"!

Echipa legionară pleacă spre Spania în seara zilei de 24 noiembrie, din Gara de Nord, pe un traseu ocolit. "Trecerea prin punctul de frontieră Ghica-Vodă [Bucovina] s-a făcut în cele mai bune condițiuni. Mergem în Spania prin ruta Polonia-Berlin-Hamburg-Lisabona, din voia și bunul plac al regimului d-lui Léon Blum, care a găsit de cuviință să refuze delegației românești, care duce o spadă eroului de la Alcázar, Moscardó, vizele de trecere prin Franța. O, dacă generalul Cantacuzino, erou al războiului mondial, cavaler al Legiunii de Onoare, ar fi mers să felicite pe Largo Caballero [șeful suprem al armatelor republicane – n. n.] și pe zeița revoluției, Passionaria, ce mai primiri triumfale în accentele «Internaționalei» și cu pumnul strîns drept salut, am mai fi avut!", notează, cu amară ironie, Vasile Marin[16]. De la Hamburg la Lisabona au mers pe mare. La 2 decembrie sosesc în capitala Portugaliei, fiind întîmpinați de ambasadorul Spaniei, iar pe 4, cu trenul, iau drumul Salamancăi, pe atunci cartierul general al lui Franco, unde sînt primiți de șeful de protocol al acestuia. La salutul de bun-venit, generalul Cantacuzino răspunde cu retorică de cruciat[17]: "Căpitanul legionarilor români, Corneliu Zelea Codreanu, trimite Spaniei naționaliste, ce apără credința și crucea, șapte capi ai Legiunii, pentru ca să lupte și să moară, de va cere Dumnezeu, apărînd idealul pe care, ca și aici în Spania, în îndepărtata ei soră, România, îl are Legiunea și Căpitanul".

Pe 6 decembrie, spre prînz, ajung la Soria, cartierul generalului Moscardó, unde are loc înmînarea solemnă a spadei de onoare. "Generalul Cantacuzino – scrie V. Marin[18] – oferă sabia, pronunțînd cîteva cuvinte[19]. Răspunde Moscardó vădit impresionat, în spaniolește". Pe 7 decembrie, la Toledo, "vizităm ce a mai rămas din Alcázar", ieșind de acolo "cu convingerea că, pe deasupra tuturor instrumentelor Diavolului în luptă cu Divinitatea, se înalță *sublim* eroismul pus în slujba Crucii, care învinge tot, absolut tot"[20].

Răzvan CODRESCU

9. *Crez de generație*, ed. a IV-a, Col. "Europa", München, 1977, pp. 14-15.
10. Personalul Ambasadei spaniole de la București trecuse de partea lui Franco la 18 iulie 1936 (*cf.* Claudio Mutti, "Legionarii români în războiul din Spania", în *Puncte cardinale*, anul VII, nr. 1/73, ianuarie 1997, p. 4; articol apărut inițial în *Storia del XX secolo* din noiembrie 1996, pp. 51-57). A se vedea și Pedro de Prat y Soutzo, *Efectul Revoluției Naționale Spaniole în România*, Ed. "Carpații", Madrid, 1962.
11. Îndată ce află de hotărîrea lui Moța (M. Polihroniade susține că abia pe la jumătatea lui noiembrie), Vasile Marin "nu mai are astîmpăr: vrea să plece și el în Spania, vrea să plece cu orice preț. Se roagă de Căpitan – el, care nu se rugase de nimeni și nu ceruse nimic, niciodată. Insistă să fie lăsat să plece. Căpitanul se codește, nu sînt destui bani. Atunci Marin, din sărăcia lui, din apriga, din amarnica lui sărăcie, găsește 5000 de lei, se împrumută cu 5000 de lei, îi aduce la sediu și cere să i se dea voie și lui să plece. Cu ironia lui amară, îi spune domnului General: «Vreau să fiu al șaptelea sicriu»" (M. Polihroniade, în schița biografică din *Cuvântul Studențesc*, nr. 1-4, ianuarie-februarie 1937; cf. *Crez de generație*, ed. cit., p. 234)!
12. *Cf.* Vasile Marin, *Crez de generație*, ed. cit., p. 235. Osmoza politicului cu religiosul și datoria față de Hristos dincolo de orice diferențieri naționale și confesionale e concentrată în următorul pasaj al lui Moța, ce exprimă însă poziția omogenă a întregului grup: "... de va cădea Crucea la pămînt în Spania, se vor clătina temeliile ei și în România, iar comunismul, dacă va fi azi biruitor acolo, se va năpusti mîine asupra noastră" ("Înțelesul plecării noastre în Spania", în *Cuvântul Argeșului*, anul I [1936], nr. 25-26) – rînduri peste care plutește grimasa Istoriei.
13. *Puncte cardinale*, anul VI, nr. 1/61, ianuarie 1996, pp. 4-5.
14. *Crucificații. Zile trăite pe frontul spaniol*, ed. a IV-a, Col. "Omul Nou", Salzburg, 1951.
15. *Cea mai mare jertfă legionară*, , ed. a III-a, Col. "Omul Nou", Salzburg, 1951.
16. *Crez de generație* (ed. cit., p. 3). Să menționăm că la întoarcerea în coșciuge, două luni mai tîrziu, drumul prin Franța nu le-a mai fost oprit...
17. Un frumos portret-necrolog al generalului Cantacuzino-Grănicerul (1869-1937) ne-a lăsat, între alții, M. Eliade ("Mitul Generalului", în *Buna Vestire*, anul I, nr. 189, 14 octombrie 1937, p. 2; generalul murise pe 9 octombrie): "Generalul Cantacuzino, născut și crescut cu o respirație medievală, fiind unul dintre foarte rarii contemporani care păstrase înțelesul cuvintelor de «bărbăție», «demnitate», «credință», a fost ursit să-și împlinească munca în mijlocul unei societăți fără tradiție eroică și fără simțul onoarei [...] În mijlocul unei asemenea societăți – scursori balcanice, dezrobiții sloboziilor, iobagi neînvățați cu libertatea, slugi, argați și arnăuți – Generalul Cantacuzino cobora parcă din legendă. *Nici un complex de inferioritate*, o demnitate aristocratică, bărbătească, românească [...] Mitul Generalului Cantacuzino a fost preluat și fructificat de lumea nouă, legionară, în care viața sa de magnific precursor nu mai e privită ca o curiozitate psihologică sau socială, ci e înțeleasă și urmată firesc, cu admirație, dar și cu dragoste. Tinerii care își încep viața pregătindu-se de moarte alcătuiesc astăzi marea familie românească în care virtutea și bărbăția pre-fanariote, realizate de Generalul Cantacuzino, luminează destinele veacului întreg" (reprodus în *Textele "legionare"*..., ed. cit., pp. 60-62).
18. *Op. cit.*, pp. 14-15.
19. N. Totu e aici mai amănunțit: "Generalul trage spada din teacă. O apucă de mîner și de vîrf și o arcuiește [...] «Am purtat-o prin bătălii»..." (*Însemnări de pe front*, ed. cit., p. 18).
20. *Op. cit.*, pp. 17 și 18. Ion I. Moța și Vasile Marin vor cădea la Majadahonda, în apropierea Madridului, la 13 ianuarie 1937. Bănică Dobre se va întoarce rănit. Patru dintre supraviețuitorii echipei din Spania – Alecu Cantacuzino, Gh. Clime, Bănică Dobre, Neculai Totu – vor fi uciși de călăii lui Carol II în "Noaptea cuțitelor lungi" (21 spre 22 septembrie 1939) în lagărul de la Rîmnicu-Sărat. Preotul Ion Dumitrescu-Borșa, singurul supraviețuitor postbelic, va avea un destin tragic în temnițele comuniste. ("Zis-a tînărul către Iisus: Doamne, vreau să Te urmez! Iar Iisus, privindu-l pe el, i-a zis: Tu vrei să-Mi urmezi Mie? Dar știi oare că pe cei care Mă urmează Eu îi răstignesc?"...)

«SIN NOVEDAD EN EL ALCÁZAR»

Un episod de onoare și eroism de acum 65 de ani

ADEVĂR ISTORIC sau ADEVĂR POLITIC?

Gabriel CONSTANTINESCU

În schimbul de scrisori între istoricul francez François Furet şi colegul său german Ernst Nolte, publicat în volum de Editura Plon din Paris, sub titlul *Fascisme et communisme* (trad. rom. Editura Univers, Bucureşti, 2000), istoricul german abordează una dintre problemele generatoare de conflicte în lumea istoricilor contemporani: cea a revizionismului istoric. (Editorul francez a intitulat capitolul care conţine scrisoarea adresată lui François Furet, în care istoricul german tratează această temă, "Despre revizionism".)

Cu privire la conceptul de revizionism, dicţionarele enciclopedice oferă explicaţii asemănătoare. Aşa de pildă, în *Le Petit Larousse* din anul 1994, la articolul "Révisionnisme", găsim următoarea explicaţie: "1. Comportament sau doctrină care pune în discuţie o dogmă sau o teorie, de obicei aparţinând unui partid politic. 2. Punerea în discuţie a unei legi sau a unei sentinţe judecătoreşti (de exemplu condamnarea lui Alfred Dreyfus). 3. Poziţia ideologică a marxiştilor, partizanii revizuirii tezelor revoluţionare în funcţie de evoluţia politică, socială şi economică. 4. Punerea în chestiune a istoriei celui de al doilea război mondial, cu tendinţa de a nega sau diminua genocidul evreilor de către nazişti". Şi cu această ultimă accepţiune a conceptului de revizionism am intrat în domeniul tratat de Ernst Nolte în scrisoarea adresată lui François Furet, domeniu care a primit denumirea de "istorie revizionistă".

În "Liminaire" (preambulul din primul număr al revistei *Annales d'histoire révisionniste* - Printemps 1987), directorul publicaţiei, Pierre Guillaume, face următoarele precizări în legătură cu sintagma "istorie revizionistă" conţinută în titlul revistei: "Titlul acestei reviste conţine o tautologie paradoxală. În concepţia modernă despre istorie, istoria sau este revizionistă, sau nu este istorie. În mod obişnuit, lui Herodot, în a cărui operă sunt povestite evenimente legendare sau veridice, i se opune Tucidide, care elimină în scrierile sale tot ce este miraculos şi legendar, limitându-se la analizarea cauzelor evenimentelor. O frază-cheie defineşte această atitudine care stă la baza operei sale: «În ceea ce priveşte asasinarea lui Hiparh [fiul lui Pisistrate, tiran al Atenei, asasinat în 514 î. d. Chr. de Harmodios şi Aristogiton - n. n.], atenienii au fost induşi în eroare». Aşadar nu este vorba de a şti ce gândesc atenienii despre acest eveniment, ci de a stabili, dincolo de relatarea care s-a împământenit şi persistă ca adevăr, *adevărul material al faptelor*.

Prin urmare, *istoricul revizuieşte*. Controversele, dezbaterile expunerile şi discutarea tezelor contradictorii, critica permanentă a relatărilor istorice aşa cum ne-au fost ele furnizate, verificarea surselor şi documentelor, sunt pâinea cea de toate zilele a profesiunii de istoric, substanţa şi esenţa muncii sale" (subl. n.).

Cu privire la originile revizionismului istoric modern, autorul capitolului inaugural al revistei menţionate face următoarea precizare: "Originile şcolii revizioniste se găsesc în istoria Războiului de Secesiune. Unii istorici americani au constatat că istoria academică confirmă de cele mai multe ori propaganda de război şi miturile învingătorului. Faţă de această situaţie, ei au insistat asupra necesităţii unei revizuiri temeinice a istoriei oficiale, pentru a stabili ce anume trebuie să reţină de fapt istoria. Iniţiativa lor nu s-a izbit numai de ostilitatea unanimă a istoricilor oficiali şi a autorităţilor academice, dar pe lângă aceste adversităţi au devenit victimele unei campanii politice duşmănoase. Şi cum din scrierile lor transpare o relativizare a bunelor intenţii umanitare ale învingătorilor şi o reconsiderare a anumitor atrocităţi puse în sarcina învinşilor, ei s-au văzut zugrăviţi în cele mai sumbre culori şi totodată acuzaţi că justifică sclavia şi chiar că doresc restabilirea ei!".

În continuare, autorul expunerii liniei urmate de *Anale* constată că istoriografia oficială a Războiului de Secesiune nu este un caz singular. Aceleaşi flagrante siluiri ale adevărului au avut loc şi în modul în care a fost scrisă istoria oficială a primului război mondial. Dar punctul culminant al denaturării adevărului a fost atins de cei care au scris istoria celui de al doilea război mondial. "Pe plan strict tehnic, capitularea fără condiţii a Germaniei a pus la discreţia învingătorilor totalitatea arhivelor. Şi aceste arhive, la care accesul a fost filtrat cu grijă, au fost exploatate de o manieră unilaterală, fiind folosite drept cadru pentru procesele intentate învinşilor, procese al căror prototip a fost procesul de la Nürnberg. Acest proces a fost întocmai ce a afirmat procurorul general al Statelor Unite la audierile din 26 iulie 1946: «În calitatea sa de tribunal militar, acest tribunal reprezintă o continuare a efortului de război al naţiunilor aliate»".

Afirmaţiile directorului *Analelor* citate mai sus au fost făcute în anul 1987. Ele exprimă punctul de vedere al "revizionismului radical", convingerea istoricilor care contestă existenţa camerelor de gazare în lagărele de concentrare din Germania naţional-socialistă, precum şi cifra de şase milioane de victime ale Holocaustului, cifră care pentru forurile conducătoare iudaice are caracter absolut. Ernst Nolte nu face parte din această categorie de istorici, dar în unele situaţii poziţia sa se apropie sensibil de vederile istoricilor revizionişti. Următorul pasaj din scrisoarea către François Furet pe care editorul francez a intitulat-o "Situări" are darul să ne convingă că situarea sa în zona revizionismului nu este consecinţa unor afinităţi ideologice cu naţional-socialismul, ci respectul faţă de adevăr: "Permiteţi-mi să vă spun câte ceva despre patriotismul meu, despre care dumneavoastră vorbiţi ca şi cum ar fi «teren existenţial». În familia mea nu eram *deutsch-national* (naţionalist german) şi, pe când eram copil, prima dragoste i-am purtat-o reginei oprimate Maria Tereza, iar prima aversiune am avut-o pentru agresivul rege al Prusiei, duşmanul ei".

Cu toate acestea, probitatea ştiinţifică nu-l împiedică să exprime la 5 septembrie 1996 un punct de vedere care se suprapune, pe alocuri până la identitate, cu punctul de vedere programatic formulat de directorul *Analelor* în 1987: "Nici un autor nu doreşte ca opera să-i fie desfiinţată, de aceea am un interes vital să aflu dacă nu cumva revizionismul - cel puţin în versiunea lui radicală – nu are dreptate. Dar acesta este şi motivul pentru care mă simt provocat şi mă văd în poziţia de a fi asociat celor care vor să antreneze procurorii şi poliţia pe urmele lui. Astfel mă văd obligat să pun întrebarea dacă revizionismul dispune de argumente sau dacă nu cumva este doar o agitaţie încremenită în minciuni". Aşadar un soi de *revizionism al revizionismului*, după care continuă: "În joc este nici mai mult nici mai puţin decât calitatea fundamentală a istoricului. El ştie că «revizuirile» sunt pâinea de toate zilele a cercetării ştiinţifice şi că, în istoria secolelor al XIX-lea şi al XX-lea, «revizionismele» nu au încetat să apară, în timp ce, în urma unor mari evenimente sau în timpul derulării lor, concepţiile se bucurau de un privilegiu aparent inatacabil. Aşa a fost după războiul civil american, după primul război mondial, şi aşa a fost la începutul «războiului rece», atunci când în Vest s-a făcut simţit un revizionism care combătea teza centrală a «Occidentului», anume teza responsabilităţii Uniunii Sovietice pentru declanşarea «conflictului Est-Vest». Istoricul mai ştie că, în general, anumite teze revizioniste sunt în cele din urmă admise de către *establishment* sau, cel puţin, supuse analizei... În 1984 a avut loc la Stuttgart un congres la care au participat cei mai importanţi specialişti în materie de Holocaust, cum ar fi Raul Hilberg şi Yehuda Bauer, aparţinând toţi aceleiaşi «şcoli stabilite». Cu această ocazie, Bauer a criticat teza, încă în vigoare în Germania, unde trece drept inatacabilă, conform căreia exterminarea evreilor europeni ar fi fost «hotărâtă» în cadrul «Conferinţei de la Wansee». Hilberg a insistat mult asupra faptului că cifra de 2,5 milioane de victime la Auschwitz, invocată adesea, era o imposibilitate, cifra nu putea depăşi un milioan. (Câţiva ani mai târziu, revizionismul a înlocuit versiunea oficială; pe plăcile comemorative de la Auschwitz, cele patru milioane au fost înlocuite cu «un milion şi jumătate»). Un membru al Institutului din Berlin pentru cercetări asupra antisemitismului a remarcat că «ceea ce ar fi fost trecut cu vederea» e faptul că Zyklon B se folosea adesea în combaterea paraziţilor şi că era indispensabil în lagăre, unde domnea tifosul, prevenind «creşterea numărului de morţi la Auschwitz-Birkenau»; Eberhard Jäckel s-a referit la faptul că există indicii conform cărora Göring, Goebbels, ba chiar şi Himmler ar fi fost rezervaţi în ceea ce priveşte primele execuţii în masă. Hilberg a subliniat importanţa «spusului din auzite» – a declaraţiilor care nu se fondează pe experienţa profesională, ci pe declaraţiile altor persoane – care au jucat un rol important chiar şi în fruntea aparatului partidului nazist. Nu a fost menţionat faptul că în timpul războiului şi imediat după terminarea lui se spunea că pentru execuţiile în masă se degajau aburi fierbinţi în încăperile închise, se electrocutau pe plăci metalice imense sau se folosea varul nestins. Prin tăcere, astfel de afirmaţii au fost calificate drept la fel de eronate ca şi zvonul potrivit căruia din cadavrele evreilor s-ar fi produs săpun – zvon reluat de curând în anunţurile de presă ale unui celebru regizor. Chiar şi una dintre cele mai cunoscute mărturii din anii '50, acea a conducătorului SS şi membru al Bisericii Evanghelice, Kurt Gerstein, nu mai apare în bibliografia cercetătorilor mai ortodocşi. Şi ştim bine că Jean-Claude Pressac, care, în ciuda unor precedente singulare, este recunoscut drept un cercetător serios, a redus numărul victimelor camerelor de gazare de la Auschwitz la o jumătate de milion.

16 Septembrie 1989: tentativă de asasinat la Vichy asupra profesorului Robert Faurisson, şeful şcolii revizioniste (atentat revendicat de Fiii Memoriei Evreieşti)

Astfel de corecturi de detaliu nu se disting în mod esenţial de anumite afirmaţii care, după cunoştinţa mea, nu au fost făcute decât de «revizionişti»: că primele mărturisiri ale comandantului de la Auschwitz, Höss, au fost smulse sub tortură, că imensele flăcări ce ieşeau din coşurile crematoriilor, observate de numeroşi martori, nu erau decât iluzii optice, că nu existau dotările tehnice necesare incinerării a 24000 de cadavre zilnic, că în timpul epidemiilor de tifos, atunci când mureau zilnic aproape trei sute de evrei din «cauze naturale», morgile crematoriilor erau pur şi simplu indispensabile şi că, cel puţin în acea perioadă, nu puteau fi folosite pentru execuţiile în masă".

Relatările lui Ernst Nolte despre Congresul de la Stuttgart, la lucrările căruia personalităţi cu autoritate de necontestat în problema Holocaustului, ca Raul Hilberg, Yehuda Bauer sau Eberhard Jäckel, au adoptat o atitudine "revizionistă" într-un domeniu considerat până atunci ca fiind alcătuit numai din dogme de neclintit, constituie un semn îmbucurător. Subiecte tabu, protejate nu prin argumente şi dovezi ştiinţifice, ci prin măsuri legislative, au fost discret "revizuite". Din nou o situaţie care aminteşte de teoria dublului adevăr din Evul Mediu. Deşi în lucrarea lui Raul Hilberg *Exterminarea evreilor în Europa*, studiu de referinţă în acest domeniu, la care autorul, profesor la Universitatea Vermont din Statele Unite, a lucrat din anul 1948 până în 1984, când a văzut lumina tiparului, mitul celor 6 milioane de victime ale Holocaustului a fost "revizuit", reducându-i dimensiunile la 5,1 milioane, legislaţiile din unele ţări europene nu au luat act de această "revizuire", continuând implacabil să-i judece şi să-i condamne pe contestatari. În Franţa, legea Gayssot-Fabius din 1990 consideră contestarea cifrei de 6 milioane "delict de opinie" şi-i condamnă pe contestatari la pedeapsa de un an de închisoare sau 300.000 de franci amendă. O lege similară, promulgată în 1992 în Austria, prevede până la 10 ani de închisoare pentru cei ce neagă Holocaustul. În alte ţări condamnarea contestării se face pe baza unor prevederi ale Codului Penal precum "incitare la ură rasială" sau "lezarea memoriei morţilor". În Anglia, patria liberalismului, Înalta Curte de Justiţie britanică l-a declarat pe David Irving, unul din cei mai de seamă istorici revizionişti, "negaţionist, antisemit şi rasist" şi l-a găsit vinovat de "falsificarea de fapte istorice". Aşadar o revenire la practicele Inchiziţiei, când valoarea teoriilor ştiinţifice era o chestiune de resortul justiţiei ecleziastice! Elveţia, ţară prin excelenţă neutră, s-a

☛

dovedit a fi angajată şi partizană în problema Holocaustului. O instanţă judecătorească l-a condamnat pe Jürgen Graf, autorul studiului *Holocaustul - Martori oculari sau legile naturii?*, la 15 luni de închisoare. Şi exemplele menţionate mai sus nu sunt cazuri singulare, fapt ce l-a determinat pe Ernst Nolte să deplângă această situaţie şi să considere că "argumentelor revizioniste trebuie să li se răspundă tot prin argumente, nu prin procese".

Dar spiritul de obiectivitate şi respectul pentru normele etice ale profesiunii de istoric nu sunt lezate, consideră istoricul german, numai de intervenţia puterii politice şi a aparatului juridic într-un domeniu în care nu au competenţă. La fel de dăunătoare pentru ştiinţa istoriei este şi intervenţia zgomotoasă şi agresivă a unor pseudo-personalităţi acreditate de Consiliul Evreiesc Mondial, care în numele combaterii "antisemitismului" şi pentru a menţine trează memoria Holocaustului se consideră îndreptăţite să cenzureze concluziile cercetărilor istorice. Prototip pentru această categorie de impostori este laureatul Premiului Nobel pentru Pace, Elie Wiesel, despre care Ernst Nolte scrie: "Din păcate, noţiunea de antisemitism este astăzi una dintre cele mai deviante şi mai instrumentalizate. A aduce acuzaţii evreilor şi a critica pe cutare protagonist, de cele mai multe ori autoproclamat, ca Elie Wiesel, sunt lucruri diferite. Dacă ambele demersuri derivă din antisemitism, atunci în curând nu vom mai putea vorbi de libertatea de spirit".

Şi nici de data aceasta poziţia istoricului german nu este una singulară. Pe aceeaşi linie se înscriu şi consideraţiile (atât asupra Holocaustului, cât şi asupra lui Elie Wiesel) făcute de Norman G. Finkelstein – evreu, cercetător la Universitatea din New York, autorul cărţii intitulate *The Holocaust Industry. Reflections on the Exploitation of Jewish Suffering*, Verso, London – New York, 2000 (*Industria Holocaustului. Reflecţii asupra exploatării suferinţei evreieşti*). O sinteză a spiritului care străbate de la prima până la ultima pagină acest incitant studiu este concentrată în turburătoarea afirmaţie făcută de Rabbi Arnold Jacob Wolf, Directorul Institutului Hillel de pe lângă Universitatea Yale, afirmaţie cu caracter de sentinţă, pe care Norman Finkelstein o pune pe frontispiciul lucrării sale: "Mi se pare că Holocaustul a devenit o afacere, el nu mai este subiect de meditaţie".

"Cartea este – scrie Norman Finkelstein chiar în primul capitol al studiului său – o radiografie şi un rechizitoriu făcut industriei Holocaustului. «Holocaustul» apare ca o reprezentare ideologică a holocaustului nazist (Holocaustul – cu majusculă – apare în text ca reprezentare ideologică, holocaustul nazist ca eveniment istoric). El este o construcţie cu o structură internă coerentă, dogmele sale principale sprijinind interesele politice şi de clasă. Holocaustul a devenit aşadar o armă ideologică indispensabilă în slujba acelui stat, una din cele mai puternice forţe militare ale lumii, şi acelui grup etnic, unul din cele mai prospere în Statele Unite, ambele atribuindu-şi statutul de victimă. Această aparentă victimizare le-a asigurat imunitatea la orice observaţie critică. Cei care s-au folosit de această imunitate au devenit corupţi moral şi din această perspectivă trebuie considerate performanţele de interpret oficial al Holocaustului ale lui Elie Wiesel. El îşi joacă rolul de lider nu printr-o angajare umanitară sau prin talent literar, ci prin rostirea accentuată şi fără greşeală a doctrinei Holocaustului şi ale intereselor ce stau la temelia ei. Campania actuală a industriei Holocaustului urmăreşte extorcarea de bani de la ţările europene în numele victimelor nevoiaşe ale Holocaustului, coborându-le statutul moral de martiri la cel de jucători câştigători la cazinoul de la Monte Carlo".

Revizionismului istoric îi este proprie, pe lângă sarcina de a restabili adevărul, şi o importantă componentă *morală*. În anumite situaţii controversate, istoricului îi revine sarcina ca, prin dovezi în afara oricărei îndoieli, să stabilească vinovăţii şi făptaşi în cazurile de încălcare a normelor de purtare a războaielor formulate încă din secolul al XVI-lea de Hugo Grotius în tratatul *De jure belli et pacis*. Un caz contemporan care ilustrează datoria morală a istoricului de a desemna pe adevăraţii vinovaţi, şi totodată de a-i absolvi de vinovăţie pe cei asupra cărora s-a aruncat pe nedrept oprobiul săvârşirii unor fapte condamnabile, este masacrul a peste 4000 de ofiţeri polonezi, în anul 1941, în pădurea de la Katyn. Gropile comune în care au fost azvârlite victimele masacrului au fost descoperite în anul 1943 de armata germană, cadavrele purtând semnătura inconfundabilă a făptaşilor – glonţul tras în ceafă –, procedeu specific execuţiilor practicate de NKVD. Cu toate acestea, deşi o comisie neutră, alcătuită din somităţi medicale din mai multe ţări europene, a stabilit, fără dubii, cine sunt făptaşii, Uniunea Sovietică, după obţinerea victoriei, a pus masacrul pe seama armatei germane. O acuzaţie gravă, pe care democraţiile occidentale, în virtutea alianţei cu Rusia bolşevică, au acceptat-o fără rezerve, devenind prin aceasta complice la odiosul asasinat. A trebuit să treacă decenii pentru ca adevărul să fie restabilit, recunoscându-se, în cele din urmă, chiar şi de către conducătorii sovietici, că masacrul a fost executat de NKVD, la ordinul lui Stalin.

Împotriva unor astfel de denaturări ale adevărului istoric, din raţiuni politice, Ernst Nolte ia o atitudine fermă: "Dacă armata germană ar fi fost mânată de o dorinţă de moarte în ceea ce-i priveşte pe evrei, nu ar fi fost necesară crearea acelor *Einatzgruppen* ale SS şi ale poliţiei, iar comandantul lagărului de la Auschwitz nu ar fi fost un ofiţer cu grad înalt din cadrul SS. Nu în calitate de german, ci ca istoric şi ca om nu-mi pot ascunde un anumit sentiment de amărăciune atunci când în Germania se organizează o expoziţie despre crimele comise de *Wehrmacht* şi când se deplâng fără încetare cele 30.000 de pretinse condamnări la moarte pronunţate de justiţia militară, nu pentru că aş vrea să fie trecute cu vederea crimele abominabile petrecute în cadrul armatei germane, sau din convingerea că defăimarea *Führer*-ului trebuia într-adevăr pedepsită cu moartea, ci pentru că, de cealaltă parte – sovieticii, crimele comise de GPU, zecile de mii de execuţii şi de condamnări pentru «laşitate» sau «pacticizare cu inamicul» – totul este pus între paranteze şi prezentat ca fiind inexistent".

Pe o orbită similară se înscriu şi mistificările cu privire la pretinsele crime comise de români în timpul scurtei perioade în care la guvernarea ţării a participat Mişcarea Legionară, apoi pe durata participării României la Războiul Sfânt împotriva Rusiei bolşevice, pentru reîntregirea hotarului de la Răsărit. Cu privire la acea perioadă nu trebuie să ne mire faptul că, pentru rotunjirea cifrei de şase milioane, contabilii Holocaustului au pus în sarcina României şi românilor 400.000 de victime. În faţa acestui neadevăr strigător la cer nu trebuie să ne surprindă faptul că Academicianul Nicolae Cajal, preşedintele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România, nu a întreprins nici un demers pentru a restabili adevărul. Deşi Domnia Sa nu este "revizionist", un minimim de respect faţă de adevăr ar fi trebuit să-l determine să remarce că această cifră, consemnată în marmură de Memorialul Holocaustului de la Washington, este un fals şi că ea a fost drastic revizuită de Raul Hilberg, care, în "Tabelul b-2 – Numărul victimelor pe ţări" de la pagina 301 din lucrarea *Exterminarea evreilor din Europa*, pune în sarcina României nu 400.000 de victime, ci 270.000. Surprinzătoare este însă tăcerea complice a ambilor preşedinţi ai României din perioada postdecembristă – Ion Iliescu şi Emil Constantinescu – cu prilejul pelerinajului întreprins la Muzeul Memorial al Holocaustului, care au luat act slugarnic de ceea ce se imputa poporului pe care-l prezidau, fără să schiţeze nici cel mai mic gest de protest faţă de falsul cu care erau confruntaţi. (Să notăm că, într-o situaţie similară, preşedintele Bulgariei nu s-a sfiit să denunţe falsificarea adevărului istoric de către forurile conducătoare evreieşti. Poate că şi această atitudine demnă a contribuit la faptul că Bulgaria se bucură de mai multă stimă în ochii Occidentului decât România.)

Cifra de 400.000 de victime ale Holocaustului, trecută abuziv în contul poporului român, ar fi trebuit să stimuleze o reacţiune de contestare energică din partea intelectualităţii româneşti, care avea datoria să apere, în numele adevărului, onoarea şi demnitatea naţiunii din care fac parte. Din păcate, însă, intelectualii români de astăzi (cu precădere tagma actualilor istorici, cu nesemnificative excepţii), în loc să trudească întru restabilirea adevărului cu privire la (ne)participarea României la Holocaust, se ocupă cu "revizuirea" Istoriei Românilor aşa cum a fost ea scrisă, cu dragoste de ţară şi respect faţă de adevăr, de marile figuri ale "şcolii istorice româneşti" din secolele XIX şi XX (perioada interbelică). O perioadă pe care una din personalităţile reprezentative ale grupului de intelectuali adepţi ai globalismului şi mondializării, redactorul-şef al revistei *22*, D-na Gabriela Adameşteanu, o caracterizează în culori mai întunecate decât au făcut-o cei mai înrăiţi activişti comunişti!

"Multă vreme – scrie Domnia Sa într-o tabletă publicată în *România liberă* – am avut nostalgia epocii interbelice, transmisă de părinţi, ca şi altora din generaţia mea. De când ştiu mai mult despre ea («Jurnalul» lui Sebastian m-a făcut şi el s-o văd altfel, dar mai ales cărţile erudite ale lui Z. Ornea), chiar dacă mi s-ar oferi această posibilitate teoretică, nu aş alege nici un moment al trecutului românesc. Când ştii mai multe, descoperi că justiţia nu funcţiona cum trebuie, instabilitatea politică era pregnantă, corupţia provoca nemulţumiri periculoase, rasismul făcea parte din modul de gândire curent, poliţia bătea, iar mişcarea legionară practica atentatul terorist cu susţinerea de mase şi complicitate la nivelurile politice înalte".

Revelaţiile de ultimă oră ale D-nei Adameşteanu, ca şi lepădarea de ceea ce i-au "transmis părinţii", nu sunt un fenomen nou. Temenelele pe care astăzi Domnia Sa le face în faţa erudiţiei D-lui Z. Ornea sunt o manifestare căreia Octavian Goga i-a găsit denumirea într-unul din remarcabilele sale articole publicate în "perioada interbelică", în revista *Ţara Noastră*: este vorba de articolul intitulat "Un nou tip pe orizont: *Şabăs-goimul*".*

***Şabăs-goim*, adică "creştini de sâmbătă", tocmiţi pe sume derizorii să măture sinagogile după serviciul religios de sâmbăta, sub privirile dispreţuitoare ale evreilor, care-şi păzesc cu sfinţenie Sabatul. Prin extensie: neevreu năimit evreilor, pe care-i slujeşte şi-i linguşeşte fără nici o demnitate (*n. Red.*).

Pr. DAMIAN TUDOR (1912-2001)

Luni, 16 iulie a. c. la Catedrala Eparhiei Ortodoxe din Arad, a avut loc prohodul celui care a fost părintele Damian Tudor. Un sobor numeros de preoţi, în frunte cu P. S. Episcop Dr. Timotei Sevici, alături de un impresionant număr de credincioşi, şi-au unit cugetele pentru a aduce un binemeritat omagiu şi a înălţa rugi către Bunul Dumnezeu spre veşnica pomenire şi odihna sufletului celui care, vreme de multe decenii, a fost "preot după rânduiala lui Melchisedec", ctitor de presă bisericească, păstor sufletesc. Mulţimea credincioşilor veniţi să-l petreacă pe ultimul său drum a fost pe măsura virtuţilor de care s-a învrednicit şi, mai cu osebire, pe măsura smereniei sale curate, adevărate. Nu se poate trece cu vederea, de asemenea că părintele Damian nu a fost doar preot, ci şi neînfricat luptător pentru cauza dreaptă a poporului român. În anul 1949 a fost condamnat prima oară de către statul comunist la un an de închisoare corecţională pentru "activitate legionară". Zece ani mai târziu, în 1959, este arestat şi condamnat din nou, de această dată la 20 de ani de muncă silnică, sub învinuirea de "uneltire". În temniţele cu regim de exterminare a elitelor româneşti, părintele Damian şi-a purtat crucea cu demnitate, fără nici un fel de ostentaţie. După "eliberarea" din 1964, s-a reîntors la turma sa, spre a-şi continua activitatea de slujitor al Bisericii lui Hristos, de care nu s-a lepădat niciodată.

Veşnică să-i fie pomenirea!

TEODOR OPREA (1929-2001)

Duminică, 15 iulie 2001, după o lungă şi grea suferinţă, soţul, părintele şi camaradul Teodor Oprea s-a mutat la cele veşnice, împăcat cu sine, împăcat cu lumea şi, nu în ultimul rând, împăcat cu Dumnezeu. Se născuse la 10 mai 1929, în localitatea Dieci, judeţul Arad, de pe Valea Crişului Alb, în sânul unei familii de ţărani români dreptcredincioşi. A urmat cursurile Liceului Industrial "Aurel Vlaicu" din Arad, clasa de sculptură în lemn. De aici, în primăvara anului 1948, este arestat, anchetat, judecat şi condamnat la şapte ani de muncă silnică, pentru crima de "uneltire împotriva ordinii sociale", în realitate pentru activitatea educativă desfăşurată în spirit naţionalist şi creştin în cadrul Frăţiilor de Cruce. A suportat rigorile temniţelor comuniste din Arad, Timişoara, Tîrgşor, Gherla şi Canal, mereu şi pretutindeni dovedindu-se a fi integru, corect, cinstit şi decis să înfrunte până la capăt regimul comunist. Aşa se explică faptul că în anul 1958, la doar trei ani de la eliberare, este rearestat şi, sub acelaşi pretext al "uneltirii", judecat a doua oară şi condamnat, de această dată la 25 de ani de muncă silnică. A rămas în detenţie până în vara anului 1964, când, în urma cunoscutului decret, părăseşte închisoarea Aiudului, spre a lua crucea libertăţii supravegheate din marea temniţă care devenise întreaga ţară. A reuşit să dobândească, în pofida ostilităţilor oficiale, calificarea profesională de tehnician constructor. Şi-a întemeiat o familie, a dobândit respectul colaboratorilor şi al societăţii, stima prietenilor şi chiar a adversarilor.

Odihnească-se în pace!

VIRTUTEA MITOCĂNIEI ȘI PĂCATUL BUNULUI SIMȚ

Afirmația lui Corneliu Zelea Codreanu, anticipând "evoluția" societății românești și a poporului român, afirmație conform căreia bolșevizarea va duce, inevitabil, la satanizarea acestui neam, a fost privită cu ironie, în cazul cel mai fericit, cei mai mulți arătându-se refractar, fie doar pentru că ea aparținea unui "dușman" oficializat "al poporului". Câtă dreptate va fi avut acest spirit clarvăzător, mai lesne hulit decât apreciat, nu contenim să simțim de câteva zeci de ani încoace!

Dar, ca și cum bolșevizarea ar fi fost prea puțin pentru umerii noștri "căliți" în confruntările barbare ale istoriei, iată că Estul, aparent neputincios, și-a chemat fidelul tovarăș de drum, Vestul, pentru a desăvârși satanizarea unui neam ce a trăit și vremuri glorioase, în care s-a putut muri pentru Hristos! Ceea ce nu poate fi iertat! Și iată-ne, în timp, cobaii unor experimente dintre cele mai diabolice, căci ele s-au mulat și se mulează perfect pe structura psihică a unor mase sistematic pervertite.

Bolșevismul a fost impus cu forța. El a reprezentat prima etapă în care s-a atentat la Autoritatea Divină, uzurpând-o și ridicând în locu-i un model mundan, tipul "omului nou", restructurat sufletește, moral, mental, inoculându-i-se, treptat, ideea, devenită "certitudine", că el este centrul universului, că nu datorează nimic Divinității, că religia nu este decât apanajul celor slabi. Reperele morale, evident, au fost dizolvate, iar "omul nou", descotorosindu-se de haina smereniei ca de o zdreanță ce îl făcea să roșească, s-a trufit, rivalizând cu Dumnezeu, spre a-și demonstra sieși "puternicia" – în realitate doar suficiență, ignoranță și neputință.

Și iată-l pe bietul om ajuns, din creație a lui Dumnezeu, urmașul maimuței! Noua origine trebuia demonstrată spre a convinge, iar "omul nou", aneantizat prin orizontalizare, trebuia să o creadă. Momentul acesta este cel al "marii victorii" a lui Lucifer. După detronarea Creatorului, etapa următoare viza distrugerea Creației, percepută ca lucrare a lui Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa. Distrugerea creației a însemnat, evident, distrugerea spiritului, căci în lipsa verticalității poziția bipedă nu mai spune nimic. Ea reclamă doar supremația biologului, ca argument existențial.

Pe fundamentul acestei despiritualizări s-a început făurirea edificiului satanic care astăzi se numește, atât de ispititor pentru unii și de înfricoșător pentru alții, "Noua Ordine Mondială". În această "catedrală ecumenică" și-au dat mâna, peste capetele noastre, "savanții" ingineriei mondiale, reflexul mundan al lui Lucifer. Au "clonat" o lume, rivala celei create de Dumnezeu, ai cărei creatori se vor fi dorit. Trufia i-a împiedicat să recunoască și să accepte Adevărul: Creatorul și opera Sa nu pot fi substituite și nici nu pot rivaliza cu "modele" paralele. Ei au uzurpat spre a se întrona, din lipsă de smerenie, iar mulțimile s-au lăsat modelate din ignoranță și prostie. Nici unii, nici alții nu sunt mai puțin vinovați.

Maleficul pe care îl respirăm la tot pasul s-a instalat în România cu pretenția de "stare de normalitate", sub al cărei înveliș el acționează nestingherit, proliferând, cu aerul firescului acceptat și permis.

"Smog"-ul se împânzește devorator, pătrunzând, ca în romanele lui Dickens, în cele mai ascunse și nebănuite firide ale vieții și generând o poluare morală fără precedent, trăită însă cu voluptate și convingere de oameni - îngrijorător de mulți - fugind de ei înșiși, supunându-se depersonalizării pentru că și-au descoperit vocația turmei, o turmă a "oilor negre", ce, în sfârșit, sunt în legalitate și *en vogue*, trăind iluzia unui nonconformism rău înțeles.

Păstori din umbră, rafinații cunoscători ai psihologiei maselor au reușit, în mod pervers, să inoculeze generației tinere (și nu numai) ideea conform căreia "totul este permis" își află justificarea în robia celor 50 ani de comunism. Libertatea a fost diabolic cultivată și eronat percepută ca o descătușare, ca o eliberare, dar nu numai din chinga dictaturii comuniste, care a slujit doar ca pretext, ci și, mai ales, ca o reacție față de preceptele morale firești, față de tradiție și, nu în ultimul rând, față de Dumnezeu. Acesta este "conformismul" împotriva căruia s-au ridicat iluzioniștii nonconformismului.

Ne confruntăm în chip dezarmant cu o atitudine "contra" și "anti" tot ceea ce este pozitiv. Ne mișcăm într-o lume satanizată, a cărei unitate de măsură este minusul, o lume pervertită și mândră de a se fi pervertit, în măsura în care acest proces mai poate fi conștientizat. O lume în care valorile negative sunt la rang de cinste, în care ispita binelui te poate, cu ușurință, transforma într-un "paria" al acestui timp. O lume a haosului bine organizat și computerizat, în care omul, lipsit de conștiință, devine, fără știrea sa, instrumentul și cobaiul unui experiemnt monstruos, căruia i se abandonează, savurând din plin sentimentul "eliberării", dar nu a celei spirituale (care ar justifica, poate, această atitudine), ci a celei animalice, instinctuale.

Suntem martorii unui violent război în care virtutea și păcatul își dispută supremația, cu șanse inegale însă, căci instrumentarul celui din urmă este mult mai bogat, perfid și subtil, iar tot ceea ce ținea valoric de virtute devine păcat, și invers. Trăim cu o bucurie neghioabă condiția supraviețuirii, impusă și obedient percepută ca "virtute" a materialității, semn al unei "oboseli" spirituale, părându-ni-se mai comod a colcăi în mlaștina orizontalității decât a ne înălța pe verticala spiritului.

Un popor, mulțumit să supra-viețuiască doar, refuzându-și înălțimile, uitând că împlinirea destinului său nu se poate petrece în afara dimensiunii spirituale, devine, cum pe bună dreptate s-a spus, o populație, adică o turmă bălăcindu-se fericită în "îndrăzneala" refuzului său, ignorând însă varianta eliminării sale din istorie.

Poporul român trăiește din plin încântarea de a se fi eliberat de povara ascensiunii, încât rămâi consternat urmărind cu câtă voluptate circulă pe această magistrală cu sens unic a existenței sale. Nu numai că a ales păcatul în locul virtuții, dar viețuiește în eroarea substituirii uneia prin celălalt. Iată celula-cheie care a stat la baza procesului de "clonare" a acestei lumi. Iar pervertirea valorilor nu putea naște decât o lume esențial pervertită, mental și comportamental perversă.

Aceasta este lumea contemporană. O lume subumană și de aceea nonvalorică, ale cărei criterii operaționale - vulgaritatea, obscenitatea, pornografia, agresivitatea, violența - îi asigură consistența malefică și necesar periculoasă, singura aptă a făuri tipul uman cu care ne confruntăm cotidian: *mitocanul*. Este vorba, pe de o parte, de individul mitocan prin structura sa, căruia această lume îi vine ca o mănușă, și, pe de altă parte, de cel mitocănit, receptiv la procesul de mitocănire, fie pentru că undeva, înlăuntrul său, există un germene de o asemenea factură, fie pentru că teribilismul îl împinge către această zonă, fie, în sfârșit, din spirit imitativ. Nuanțele însă nu sunt esențiale.

Mitocanul își este suficient sieși, pentru că nu are criterii valorice și, ca urmare, nu cunoaște valoarea. Manelist convins, el se îneacă în iluzia propriei valori, alimentată de suficiența dizolvantă a celui ce nu cunoaște îndoiala. Lipsit de educație, pe care nu dă doi bani, nu știe să vorbească, nu știe să se poarte și încearcă să suplinească această lipsă prin vulgaritate, ca mod de identificare. Străin de valorile morale și de tradiție, batjocorește și persiflează tot ceea ce ar avea vreo legătură cu acestea, dintr-o ignoranță pe care o avansează cu mândrie și superioritate.

Trăind într-o lume frustrată, golită valoric și înstrăinată de Dumnezeu, mitocanul încearcă să umple golurile cu ceea ce este el în stare, ca "discipol al diavolului". El nu are rușine, nu are scrupule și, mai ales, nu are conștiință. Cu alte cuvinte, el își permite orice, pentru că orice îi este permis; "Drepturile Omului" pentru el au fost concepute! Mitocanul se supune bucuros defrișării spirituale, formându-se la școala substituirii valorilor, învățând - căci învață și el ceva! - și disprețul pentru valorile reale, și deprinderea, devenită reflex, de a asimila, drept pozitiv, negativul și invers. El nu iubește pentru că îi vine mai lesne să urască. Sau dacă iubirea îi dă târcoale totuși, ea are pentru el o singură semnificație: *sexul*. Acesta incită și antrenează latura animalică a mitocanului (care nu poetizează, pentru că este eminamente prozaic), făcându-l să trăiască cu o voluptate bestială euforia orgoliului satisfăcut. Este vanitos ca orice ignorant, crezându-se deținătorul adevărului absolut. Are pretenția respectării opiniilor sale și tendința de a le impune. În general, mitocanul este curtat de ispita de a se impune pe sine ca valoare și, neavând acoperirea propriei valori, duce o luptă acerbă a recunoașterii personale. Se abandonează unei libertăți fals percepute, potrivit căreia nu i se poate impune nici o restricție, și dacă tot are "permisiunea" de a face numai ceea ce vrea, desigur, va alege ceea ce îi este și cel mai comod și plăcut. Facilul devine principiu de viață. Și, în general, elementele ce ar putea "completa" viața - vestimentația, muzica, relaxarea, distracția - devin viața însăși. Mai mult, ele sunt abordate cu agresivitate, brutalitate, violență și, mai ales, cu o lipsă de discernământ și bun-gust ce te aruncă în perplexitate.

Stupefiați, revoltați dar neputincioși, asistăm la punerea pe banca acuzaților a bunului simț, umilit și batjocorit de către cei ce fie nu l-au cunoscut niciodată, fie îl consideră desuet în aceste vremuri atât de "moderne", fie îl resimt ca împovărător și incomod, agresându-le libertatea fără limite - la care se simt îndreptățiți! - și pentru care s-a murit, nu-i așa, în decembrie '89...

Mitocanul respinge bunul simț, ca valoare morală, asemeni oricărui ignorant care respinge întotdeauna ceea ce nu înțelege. Derulându-și existența între coordonate atât de "alunecoase", urmare a pactului semnat cu noul său dumnezeu, mitocanului îi este imposibil să înțeleagă faptul că bunul simț este și el o coordonată existențială, urmare însă a "pactului" originar semnat cu Dumnezeul cel revelat, de care însă el s-a dezis demult. Bunul simț este dizolvat pentru că are valoare de lege morală, care obligă la un comportament decent, în virtutea căruia populația poate deveni popor. Insul își trăiește libertatea individuală în măsura în care nu o lezează pe cea a semenului său. Sub domnia sa libertatea fiecăruia depinde de libertatea celorlalți, pentru că el individualizează nu colectivizează! - respectând în orice semen un potențial uman, aneantizat sub dictatura mitocăniei. Reperul său este pudoarea - morală și fizică – de care mitocanul se simte agresat.

Veghem deci la căpătâiul unei lumi bolnave, în agonie, și trăim emoția, de nu chiar spaima, de a vedea cum și în ce măsură ea își va reveni. Dacă își va mai reveni vreodată! Coma morală în care se zbate această lume este înspăimântătoare. Cu atât mai mult cu cât cei contaminați se pare că nu-și dau seama de gravitatea diagnosticului.

Căci, vorbind de *virtutea mitocăniei* și *păcatul bunului simț*, trebuie să vedem și pericolul pe care îl presupune cultivarea celei dintâi în detrimentul ultimului, și care este infinit, comportând riscuri nebănuite, de natură să culpabilizeze în eternitate poporul român. Or, dacă el, poporul român, își asumă această vinovăție cu ușurința cu care s-a abandonat de o vreme încoace "idealurilor" lumii contemporane, înseamnă că pentru aceste vremuri nu mai este nici o speranță, ceea ce va urma fiind autodistrugerea și părăsirea podiumului istoriei, sub stigmatul umilinței și al rușinii. Iar judecata va avea măsura veșniciei.

Maria-Rodica TROSCA

ECCLESIA: HOMEOSTAZIE MACROANTROPICĂ

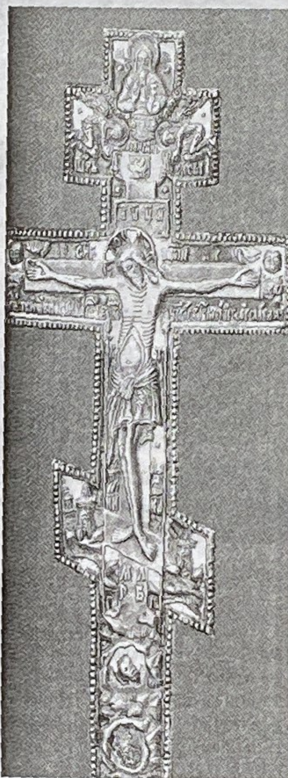

În veac, Biserica, Trup al lui Hristos, este Macroanthropos, organism de dimensiuni cosmice, loc geometric și rezultantă a sobornicității universale. Însă la modul ideal, tainic, deziderativ. Câtă vreme nu se va racorda inextricabil la Capul ei, nu se va fi așezat în condiția lui ontică, singura capabilă să contopească omenirea într-o unică făptură destinată mântuirii ("Iar Eu, când Mă voi înălța de pe pământ, pe toți îi voi trage la Mine" - *Ioan* 12, 32), "christicitatea" ei va fi oarecum nominală, așa cum botezul noului născut șterge în mod virtual păcatul adamic.

Desigur că actul botezului intervine reparator în cauzalitatea profundă a naturii omenești, în ereditatea noastră decăzută, însă împlinirea acestui început de înnoire ține de puterile omului matur, volnic a-și stăpâni cu fermitate slăbiciunile pentru a permite lucrarea lăuntrică a harului dumnezeiesc ce va să-l edifice în Fiu al Omului. Dacă prin botez firea noastră coruptă ar îngădui ștergerea efectivă a consecințelor păcatului originar, atunci am redeveni pe loc aidoma lui Adam înainte de cădere.

În fapt, suntem asemenea unui cub desfășurat în plan, figură care nu-i decât schița stilizată a unei biserici. Înălțarea oricărui lăcaș canonic de cult creștin pornește de la proiecția pe pământ a lui Hristos răstignit, în proporții macroantropice. E Omul Universal întins pe jos, zăcând la orizontala morții. Pe simulacrele Lui în cretă sau zgâriate-n țărână copiii joacă șotron, repetând ritualic figură după figură, până ajung a-i cunoaște configurația cu ochii închiși. E momentul în care L-au interiorizat, s-au transpus în condiția de Fii ai Omului-de-Treflă. Ipostază ludică a unei inițieri de factură analoagă botezului. În același timp, există și o față complementară a acestei angajări existențiale: ilustrând cu propriile trupuri o serie de postúri antropomorfice fundamentale (staționare bipedă, sărituri într-un picior, cu mâinile depărtate, înălțate deasupra capului etc.) și permutarea necontenită a acelor gesturi cvasi-hieratice, nu urmăresc ei oare o trezire la viață, o dez-morțire a Celui culcat?

Deci eboșa de Om, aflată în acest stadiu *căzut*, trebuie *rectificată*. Să ne sculăm în picioare după ce vom fi sărutat temelia sfântului lăcaș și să ne îndreptăm către centrul Bisericii, strângându-ne în jurul preotului. *Ecclesia* e adunare a semenilor (cei croiți după *un* chip și *o* asemănare), adunare a gândurilor. Acolo unde linia absidiolelor, brațele Crucificatului, se întretaie cu axa longitudinală a trupului Său, se află corul, corul bisericii, căci coincide cu inima Celui zdrobit, călcat în picioare sub tălpile noastre. De aceea, numai experiind zdrobirea inimii printr-o infinită smerenie, ne vom identifica cu ipostaza Lui jertfelnică. Și numai grație sângelui euharistic scurs din inima Lui tescuită, sânge pe care-l vom bea din potirul sacerdotal, vom depăși acest stadiu. Căci acolo, către acel punct central convergem cu toții pentru a primi electrizanta atingere a vasului sacru, care ne smulge inima din amorțire. "Sau să avem inimile!", atenționează părintele, ridicând crucea cu ambele mâini. Și seva cerească ne străbate mădularele de la un capăt la altul, revigorându-le. Fortificați, ne îndreptăm trupul și vom sta vertical, adoptând poziția specifică aparițiilor de dincolo de lume. Pentru că, asemenea lui Hristos după Înviere, toți îngerii din Scriptură *stau* dintr-o dată celor ce li se arată.

"Și îngerul Domnului i s-a arătat *stând* de-a dreapta altarului tămâierii" (*Luca* 24, 4); "...îngerul Domnului, pogorându-se din cer și venind, a prăvălit piatra de la ușă și *ședea* deasupra. Și înfățișarea lui era ca a fulgerului..." (*Matei* 28, 2, 3); "Și pe când vorbeau ei acestea, El *a stat* în mijlocul lor..." (*Luca* 24,36); "...și L-a văzut pe Iisus *stând*..." (*Ioan* 20,14) "...a venit Iisus și *a stat* în mijloc..." (*Ioan* 20, 19); "Iar dacă s-a făcut dimineața, Iisus *a stat* pe țărm..." (*Ioan* 21, 4); "Și privind ei în timp ce El mergea la cer, iată că lângă ei *au stat* doi bărbați în haine albe..." (*F. A.* 1,10).

Verbul "a sta" se referă în mod expres la poziția în picioare, la șederea verticală, dreaptă, statuară, în postură de stelă, de styl, de stâlp. În limba greacă există o deosebire între στέκω (=a staționa, a sta în picioare - chiar dacă pentru întărire se adaugă ὄρθος), și καθομαι (= a sta așezat, a ședea). La fel în engleză (cf. *stand* și *stay* față de *lay*), și în multe alte limbi.

Abundenta utilizare a acestui verb pentru a indica epifaniile angelice, ca și pe Domnul sculat din morți, nu e întâmplătoare. Ea arată că Hristos a biruit *platitudinea* firii omenești, țintuite în planul crucii, întocmai cum este reprezentat în icoana Învierii, stând erect pe ușile doborâte ale iadului, rămase vraiște una peste alta, într-o cruce orizontală de ale cărei brațe constrângătoare, ce-L țintuiau *în istorie*, S-a desprins pentru totdeauna, țâșnind dintr-o dimensiune ce nu-L mai încăpea, pentru a umple cosmosul pe care acum și pururea îl ține El în palmă.

Încercând și noi măcar a pătrunde cu mintea într-o stare superioară (αναστασις), aceea în care Hristos s-a instalat definitiv după Înviere, vom continua a sta vertical în fața altarului, făcându-ne una cu coarda de lumină, stâlpul de foc ce se pogoară din înalt, unind cor(d)ul bisericii cu coardele pieptului nostru ce bat acum la unison, sincronizate de ritmul tainic al cupei oferite de Însuși Hristos Cel, ce-Și pulsează sângele până la marginile Universului. Cupa din mâna preotului și cupa răsturnată a cupolei, din care se revarsă harul, întregesc sfera cosmică, globul cu cruce din mânuța Pruncului.

E clipa eternă când Hristos, trecându-ne sângele Lui, într-o transfuzie de proporții cosmice, preface întreaga omenire în mediul Lui intern, după inspirata expresie a lui Noica.

În acest tipar antropocosmic lumea toată s-a îndumnezeit. Nu mai există oameni și univers, ci Omul Universal, Hristos.

Florea TIBERIAN

LA 62 DE ANI DE LA "NOAPTEA CUȚITELOR LUNGI" (21-22 septembrie 1939)

Binecuvântată fie memoria celor ce n-au vrut să tragă în frații lor români! Și blestemul mamelor și al copiilor să cadă asupra celor ce au ordonat, au tras sau numai au aplaudat pe ucigașii de frați! Sângele care strigă din pământ să le fie lor judecată în ceasul din urmă!

SCURT RĂSPUNS UNEI INFAMII

Când, în 1942, Nicu Crăcea îmi povestea de marea, de sfânta familie legionară, l-am crezut și, deși în anii mei de aur, am părăsit totul și am pornit după voi, "desculță", împărtășindu-vă soarta.

Mircea Nicolau, ai comis o gravă impietate invidiind un camarad mort*, care nu degeaba a primit odinioară gradul de Comandant!

A doua impietate este că nu mi-ai respectat doliul, punând mai presus de orice orgoliile tale bolnave, sub masca unei pretinse principialități.

Iar a treia stă în aceea că niciodată în istoria publicisticii nu s-a mai pomenit să dea cineva replică unui... necrolog!

Aștept un semn de la Dumnezeu...

Flora CRĂCEA

* Referința este la articolul "O mare cauză pledată prost", apărut în *Permanențe*, anul IV, nr. 7, iulie 2001, p. 11.

Al vrednicului de pomenire
Părinte Arhimandrit Ilie Cleopa

Cuvânt de învăţătură la Naşterea Maicii Domnului

Părinţilor, fraţilor şi iubiţi credincioşi,

Gândindu-mă la cinstea şi la slava cea mare cu care Prea Bunul şi Prea Înduratul Dumnezeu a împodobit în cer pe Maica Domnului; gândindu-mă la slavoslovia cea veşnică cu care o laudă pe Dânsa Puterile Cereşti; apoi cugetând şi la slavosloviile şi la rugăciunile care i se aduc ei de către toţi fiii Bisericii lui Hristos aici pe pământ, precum şi la cuvintele de laudă pe care le-au alcătuit ei sfinţii şi aleşii lui Dumnezeu, silinţa gândului mă face ca astăzi, la luminatul praznic al Naşterii Maicii Domnului, să adaug şi eu, neputinciosul, o mică picătură lângă noianul cel mare al laudelor ei.

Şi iată ce am a zice:

Iubiţii mei fraţi în Hristos Iisus, v-aţi gândit vreodată oare, pentru care pricină sfinţii şi dumnezeieştii Părinţi, care au alcătuit sinaxarul, au rânduit în aşa fel ca praznicele împărăteşti care împodobesc crugul anului să înceapă cu Naşterea Maicii Domnului şi să sfârşească cu Adormirea ei?

Căci, după cum vedem, în prima lună a anului nou bisericesc, adică în 8 zile ale lunii septembrie, prăznuim Naşterea ei; iar în ultima lună, adică în 15 zile ale lunii august, Adormirea ei.

Pentru a înţelege acest lucru, ascultaţi! Într-un chip oarecare, pricina cea tainică pentru care începutul şi sfârşitul anului nou bisericesc sunt pecetluite cu praznicele Maicii Domnului aceasta este: că prin mijlocirea Maicii Domnului, Prea Bunul şi Prea Milostivul Dumnezeu a binevoit de a începe şi de a termina planul mântuirii neamului omenesc din robia diavolului şi din munca iadului. Să ştiţi şi să înţelegeţi, fraţii mei, că acest plan al lui Dumnezeu, de a mântui lumea prin mijlocirea Maicii Domnului, l-a arătat Dumnezeu în chip cu totul tainic şi umbros, chiar de la începutul lumii, atunci când a zis către Eva că sământa ei va zdrobi capul şarpelui (*Facerea* 3, 15). Căci cu adevărat Hristos Dumnezeu, Care a zdrobit capul şarpelui, sământa femeii se zice, ca Unul ce nu s-a născut din sământă de bărbat (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simţiri*, Mănăstirea Neamţ, 1826, p. 325). Aşadar, după cum vedem, încă de la începutul lumii, Prea Bunul şi Prea Înduratul Dumnezeu în chip tainic a arătat prin Eva cea veche pe cea nouă şi duhovnicească, ce avea să nască la plinirea vremii pe Noul Adam Hristos, Care a zdrobit prin a Lui întrupare capul şarpelui, al morţii şi al păcatului: „deoarece, precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos toţi vor învia" (*I Corinteni* 15, 21-22).

Dar oare, fraţii mei, taina despre Maica Domnului numai prin Eva s-a închipuit? Nu, cu adevărat nu. Să înţelegeţi şi să ştiţi că multe şi prea multe simboale şi mărturii se găsesc în sfânta şi dumnezeiasca Scriptură despre Maica Domnului, din care şi noi în cuvântul ce urmează vom aduce în mijloc pe unele din ele, spre a vă da seama de acest mare adevăr. Deci să ţineţi minte că în planul mântuirii neamului omenesc, Maica Domnului a mai fost închipuită de porumbiţa lui Noe. Căci precum aceea a adus lui Noe vestea cea bună a încetării potopului, aşa şi Maica Domnului, porumbiţa cea aleasă de Duhul Sfânt, prin naşterea lui Hristos, a adus în lume vestea cea mare a încetării păcatului şi a slujirii de idoli (*Facerea* 8, 11: *Acatistul Maicii Domnului*, Icos 6). Iarăşi pe Maica Domnului a închipuit-o scara lui Iacov, cea pe care se suiau şi se coborau îngerii lui Dumnezeu (*Facerea* 28,12). Căci Maica Domnului a fost scara cea duhovnicească, pe care S-a pogorât Dumnezeu până la noi şi pe care firea noastră s-a suit până de-a dreapta lui Dumnezeu (canonul *Acatistului Maicii Domnului*). Pe Maica Domnului a mai închipuit-o rugul cel aprins care ardea şi nu se mistuia de flacăra focului (*Ieşirea* 3, 2). Căci ea a fost rugul cel duhovnicesc care a primit în Sine focul Dumnezeirii şi nu s-a ars de el (Sfântul Ioan Damaschinul, *Bogorodicina*, glas I, Mănăstirea Neamţ, 1816). Maica Domnului a fost închipuită şi prin toiagul lui Aaron care a odrăslit (*Numerii* 17, 8). Căci şi ea din părinţi sterpi şi neroditori a răsărit şi, întru feciorie petrecând, de la Duhul Sfânt a zămislit şi a născut pe Hristos (Icos I, 35). Pe Maica Domnului a închipuit-o sfeşnicul cel cu şapte lumini (*Ieşirea* 37, 19-23), fiindcă ea cu toate cele şapte daruri ale Duhului Sfânt a strălucit în lume (*Predicile* lui Ilie Miniat, traducere de preotul Iliescu Palanca, Bucureşti, 1944, p. 245). Maica Domnului a fost închipuită prin cădelniţa cea cu totul de aur (*Ieşirea* 37, 16; 40, 26-27), fiindcă ea a purtat în Sine focul Dumnezeirii. Maica Domnului a fost închipuită prin Cortul Sicriului şi prin tablele legii vechi (*Ieşirea* 40, 20-22), căci ea este cortul cel sfânt şi sicriul însufleţit şi tablă a legii darului (*Canon de panahidă*, pesna 8). Maica Domnului a fost închipuită şi prin uşa cea încuiată, pe care a văzut-o proorocul Iezechiel, căci prin ea a trecut singur Dumnezeu şi încuiată a lăsat-o, nestricând cheile fecioriei ei (*Iezechiel* 44, 2). Maica Domnului este Împărăteasa cea Prea Sfântă, Prea Frumoasă şi Prea Împodobită, pe care prea fericitul ei strămoş, David Proorocul şi împăratul, a văzut-o, prin Duhul Sfânt, stând de-a dreapta Scaunului Dumnezeirii (*Psalmii* 44, 11). Maica Domnului este locul de oprire a fulgerului Dumnezeirii (Sfântul Ioan Damaschinul, *Bogorodicina*, glas I, p. 4), fiindcă Cel ce stăpâneşte fulgerele cerului în ea S-a oprit şi a locuit; Maica Domnului a fost închipuită prin norul cel uşor, pe care S-a pogorât la noi Dumnezeu (Sfântul Ioan Damaschinul, *op. cit.*, p. 35). Maica Domnului este Muntele cel Sfânt, întru care a binevoit Dumnezeu (*Isaia* 2, 2). Maica Domnului este norul cel în chipul porfirii cu raze de aur, întru care s-a ascuns Soarele cel înţelegător, Hristos Dumnezeul nostru (Sfântul Ioan Damaschinul, *op. cit.*, glas VIII, p. 262). Maica Domnului a fost închipuită prin chivotul legii vechi, înaintea căruia a săltat de bucurie David Proorocul şi împăratul (*II Regi* 6, 5).

Aşadar, fraţii mei şi iubiţi ascultători, din cele prea multe mărturii şi simboale, care de la începutul lumii şi până astăzi au închipuit pe Maica Domnului, v-am adus aici câteva, spre a vă da seama că taina şi temelia praznicului de astăzi îşi are o obârşie foarte veche şi vestită, deoarece de la începutul lumii a fost vestită de Patriarhii şi Proorocii lui Dumnezeu.

Iubiţii mei fraţi, este vremea să arătăm, măcar mai pe scurt, cum s-a împlinit în legea darului această dumnezeiască faptă a Naşterii Maicii Domnului. Şi iată cum: În Palestina, în oraşul Nazaret, era un om ce se chema Ioachim şi soţia lui, Ana. Amândoi aceşti oameni erau drepţi şi plini de toată fapta cea bună, fiind de neam cinstit şi împărătesc. Dar o mare mâhnire aveau ei în toată viaţa lor: nu aveau copii. Şi în acea vreme cei care n-aveau copii erau socotiţi ca oameni urgisiţi de Dumnezeu şi blestemaţi, după mărturia Sfintei Scripturi, care zice: „Blestemat cel ce nu are sământă în Sion şi nu are urmaşi în Ierusalim" (*Vieţile Sfinţilor*, 9 septembrie). De la asemenea oameni, nimeni nu avea voie nici hrană să primească, în Biserică erau nebăgaţi în seamă şi nu li se primeau nici jertfele lor pe care le aduceau lui Dumnezeu. Iar într-una din zile, fiind un mare praznic al iudeilor, se duse şi Ioachim cu soţia lui, Ana, la Biserică. Şi pentru multă osârdie ce aveau, au vrut să dea şi ei ceva ca jertfă lui Dumnezeu din averile lor; dar preotul nu voi să le primească şi cu cuvinte grele îi probozi, zicându-le: „Pentru ce îndrăzniţi să aduceţi jertfă lui Dumnezeu, fiind voi sterpi şi neroditori?". Iar Ioachim şi Ana, umplându-se de ruşine şi de mâhnire, ieşiră afară din Biserică. Şi mergând spre casă foarte scârbiţi şi întristaţi, a zis Ioachim către soţia sa, Ana: „Pe mine nu mă trage inima să mai intru în casa mea, nici să mai trăiesc o zi în această lume, căci noi suntem urgisiţi de Dumnezeu şi de oameni. Ci tu, Ană, du-te acasă şi fă multă milostenie la săraci, după aceea ascunde-te în grădină şi acolo să te rogi din toată inima lui Dumnezeu, iară eu mă duc la munte şi acolo voi posti şi mă voi ruga lui Dumnezeu, doar se va milostivi şi ne va da nouă odraslă". Deci, se despărţiră unul de altul, şi Ana se duse acasă, şi după ce făcu multă milostenie, a intrat în grădină şi acolo a început să se roage lui Dumnezeu cu multe lacrimi şi cu durere de inimă, zicând: „Doamne Atotţiitorule, Cela ce numai cu cuvântul ai făcut cerul şi pământul şi toate câte se văd, Cela ce ai zis făpturilor Tale să trăiască şi să se înmulţească, Cela ce ai blagoslovit pe Sara, femeia lui Avraam, şi a născut pe Isaac la bătrâneţe, şi ai dăruit Anei de a născut pe Samuil Proorocul, dă-mi şi mie roadă pântecelui meu, şi nu lăsa, Doamne, să fie de ocară între oameni. Că de voi naşte fiu sau fiică, îl voi închina Sfinţiei Tale cu toată inima şi-l voi da să slujească în Biserica slavei Tale" (*Cântarea celor trei tineri*, 30). Deci Ana acestea le grăia cu lacrimi, rugându-se lui Dumnezeu; iar Ioachim, bărbatul ei, dacă se duse la munte, mult se ruga lui Dumnezeu, plângând cu durere în inimă.

Iar Dumnezeu, văzând lacrimile şi suspinurile lor, trimise pe Arhanghelul Gavriil, care se duse la Ioachim în munte şi-i zise lui: „Bucură-te, Ioachime, şi te veseleşte, că am venit să-ţi vestesc că vei naşte o fiică, ce va naşte în feciorie pe Împăratul lumii, Dumnezeu; deci lasă scârba şi amărăciunea sufletului tău şi te du vesel la casa ta, că a auzit Dumnezeu rugăciunea ta, numai să ai nădejde tare în cuvântul meu şi să mulţumeşti lui Dumnezeu". Acestea zise Îngerul Domnului, apoi se duse cu grabă la Ana şi zise ei aceste cuvinte: „Ano, Ano, s-a auzit rugăciunea ta şi iată vei naşte o fiică, de care toate popoarele pământului se vor bucura". Iar Ioachim, dacă a auzit cuvântul Arhanghelului Gavriil, se duse vesel la casa sa şi află pe Ana foarte bucuroasă, pentru vestirea primită de la Înger. Iar dacă se împliniră nouă luni, Ana născu o fiică şi, după obiceiul legii vechi, la opt zile o duseră pe ea la preotul Bisericii, spre a-i pune nume. Deci cu chip tainic i s-a pus pruncii acest nume, căci *Maria* înseamnă Împărăteasă (Ilie Miniat, *op. cit.*, p. 528), ca una ce avea să fie Împărăteasa Îngerilor şi Doamna lumii. Încă şi altă taină ascunde în sine acest nume, **MARIA**, căci numele acesta se compune din cinci slove şi cuprinde tainic numele celor cinci mari şi renumite femei din Sfânta Scriptură a Vechiului Testament: **M** arată pe Mariam, sora lui Moise şi a lui Aaron (Ilie Miniat, *op. cit.*, p. 529); **A** este Avighea, femeia lui Noval; **R** este Rahila, soţia lui Iacov; **I** este Iudit, văduva cea sfântă; **A** este Ana, femeia lui Elcana (*ibidem*). Prin acestea se înţelege că toate darurile şi faptele cele bune cu care au fost încununate aceste femei, pe toate la un loc le întruneşte această dumnezeiască pruncă, întrecându-le cu neasemănare. Fiindcă Maria, sora lui Moise, strălucea cu două daruri: cu fecioria şi cu proorocia; iar în cea plină de dar, Maria, fecioria rămâne de-a pururea, precum şi darul proorociei (*Luca* 1, 48). Avighea s-a smerit întru smerenie,

☛

iar Fecioara Maria mai ales pentru smerenie este lăudată. „Că a căutat spre smerenia roabei Sale" (*Luca* 1, 48). Rahila a fost vestită prin frumusețea ei, iar Fecioara Maria este însăși podoaba și frumusețea cerului. Iudit a fost vestită pentru că prin înțelepciunea ei a omorât pe Olofern (*Cartea Iuditei* 13, 9), iar Fecioara Maria s-a făcut pe sine sălaș înțelepciunii și Cuvântului lui Dumnezeu (Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, glas III, p. 98), Care prin puterea Lui a omorât pe Olofern cel fără de trup. Ana, fiind stearpă, s-a slăvit că a devenit maica marelui Samuil (*I Regi* 1, 20); dar și Prea Sfânta Fecioară este mult mai vestită, că nu stearpă, ci Fecioară fiind, s-a făcut Maica Marelui Emanoil (*Isaia* 7, 14).

Dar, frații mei, ce asemănare s-ar putea face între darurile sfinților și ale drepților, și între aceea care a fost și este comoara tuturor darurilor Sfântului Duh? Căci, după mărturia fericitului Ieronim, toți sfinții au luat de la Dumnezeu numai câte o parte din daruri; iar Prea Sfânta Fecioară Maria a fost plinirea tuturor darurilor (Ilie Miniat, *op. cit.*, p. 508).

Iubiții mei frați întru Hristos, ziua de astăzi a sosit la noi cu lumină duhovnicească, cu bucuria sfântă, fiindcă astăzi Maica luminii și a bucuriei se naște. Astăzi, mila și izbăvirea neamului omenesc se vestesc, căci Maica milei și a milostivirii s-a născut (Ilie Miniat, *op. cit.*, p. 511). Nu prăznuim astăzi nașterea vreunui sfânt, ci nașterea celeia ce este mai sfântă decât toți sfinții (Sfântul Ioan Damaschin, *op. cit.*, glas III, p.122). Nu sobor de îngeri se cinstește astăzi, ci nașterea Împărătesei Îngerilor (*ibidem*, p.123). Nu maică de împărat pământesc se naște, ci Nașterea Maicii Împăratului Slavei astăzi prăznuim (*ibidem*, p.77). Astăzi, Împărăteasa făpturii și Doamna lumii din pântece sterp și neroditor a răsărit. Și cine va putea, după vrednicie, să cinstească nașterea ei? Însăși Biserica lui Hristos arată că este cu neputință acest lucru, zicând: „Nu se pricepe toată limba a te lăuda după vrednicie. Și se întunecă și mintea cea mai presus de lume a cânta ție, de Dumnezeu Născătoare" (Sfântul Vasile cel Mare, *Axionul Botezului Domnului*).

Deci, frații mei, dacă David împăratul și Proorocul a săltat jucând și s-a veselit foarte înaintea chivotului legii vechi, care în chip tainic închipuia pe Maica Domnului (*II Regi* 6, 5), apoi oare câtă bucurie și veselie se cade nouă să avem azi, când nu umbros și cu închipuire, ci întru adevăr prăznuim Nașterea Maicii Domnului, chivotul cel viu și însuflețit, întru care Dumnezeu a locuit? Dacă cele întunecate și umbroase atâta veselie au adus prea fericitului strămoș al Maicii Domnului, apoi câtă bucurie are el acum în cer și câtă bucurie și mângâiere se cuvine să avem și noi astăzi pe pământ, când a răsărit în lume Prunca lui Dumnezeu, Maria, prin care și Soarele mântuirii neamului omenesc S-a arătat? Cu adevărat, frații mei, astăzi Prea Bunul și Prea Înduratul Dumnezeu a cercetat cu milă zidirea Sa și a bucurat cu bucurie mare nu numai pe David împăratul și Proorocul și pe dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana, care cu atâtea lacrimi și suspine se rugau lui Dumnezeu să le dea lor rod, ci și toată făptura omenească o a bucurat Prea Bunul Dumnezeu, de vreme ce tot neamul omenesc avea mare nevoie de a se naște în lume Prea Sfânta Fecioară, care la vreme va naște pe Emanoil (*Isaia* 7, 14).

Iubiții mei frați întru Hristos, dacă astăzi prăznuim Nașterea Împărătesei Îngerilor și dacă această Fiică Dumnezeiască, Prea Sfânta Fecioară Maria, a fost rodul rugăciunii și al milosteniei, căci prin multe rugăciuni cu lacrimi și prin multe milostenii și faceri de bine a fost câștigată de la Dumnezeu de Sfinții și Dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana (*Prolog*, luna septembrie, ziua 9), apoi cum să prăznuim noi azi, cu câtă cinste și cu câtă evlavie, cu câtă sfințenie și curățenie? Astăzi cei sterpi și neroditori să se mângâie cu nădejdea și să se învețe că prin milostenie și prin rugăciunea cea făcută din adâncul inimii le va da Dumnezeu lor copii. Astăzi cei tineri să se înfrâneze și cu curățenie și cinste să prăznuiască, căci Maica curățeniei astăzi se naște. Astăzi fecioarele și cei feciorelnici să se veselească cu cucernicie, că slava fecioriei vine în lume. Astăzi cei bătrâni și cei bolnavi să se bucure, căci sprijinitoarea bătrânilor și mângâierea bolnavilor în lume a venit. Astăzi, cei căzuți în păcate grele și cei deznădăjduiți de necazurile vieții, cu nădejdea să se mângâie, că ridicarea celor căzuți și nădejdea celor deznădăjduiți s-a născut.

Fiecare din cei ce sunteți de față să vă gândiți câtă osteneală și milostenie și câte lacrimi au vărsat dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana, ca să le dea Dumnezeu lor fii. Și pentru a lor osârdie și rugăciune dintru adâncul inimii, au dobândit pe această Prea Sfântă Fiică, de a cărei naștere cerul și pământul s-au bucurat.

Dar acum, frații mei, să vă fac o întrebare: Oare câtă muncă și câtă urgie și pedeapsă vor lua de la Dumnezeu acei părinți care nu numai că nu se roagă lui Dumnezeu să le dea lor fii, ci și pe copiii, pe care li i-a dat lor Dumnezeu, îi omoară, fie prin avorturi, fie prin alte mijloace, prin care ei se sârguiesc de a împiedica în orice fel nașterea fiilor lor? Dacă numai pentru uciderea unui om cu voia, dumnezeieștile canoane pedepsesc cu 20 de ani de canonisire și cu tot atâția de la Sfânta Împărtășanie (Nicodim Sachelarie, *Pravila bisericească*, Mănăstirea Cernica, 1940, p. 314), apoi în ce fel trebuie canonisiți acei creștini care, nu unul, ci doi, și trei, și mai mulți copii au omorât cu a lor voie? Poate veți zice că nu era copilul de nouă luni și va fi fost păcatul nedesăvârșit. Să nu gândiți așa ceva, că mare neadevăr gândiți. Dumnezeieștii Părinți zic: Precum când fulgeră sau tună deodată se vede și lumina și deodată auzim și tunetul, așa și la împreunarea soțului cu a soției, în acea clipă când s-au împreunat, cu puterea lui Dumnezeu se zidește în pântecele maicii și sufletul, și trupul, și începe a lua ființă copilul (*Pravila Mare*, Bis. Glava 32, p. 600, ed. Acad. Rom.). Iar cine după împreunare măcar și la un ceas va încerca în vreun fel să împiedice nașterea, ucigaș de om este (*ibidem*) și mare osândă va avea. Și nu mai puțină decât aceștia vor avea și cei ce se feresc de a zămisli copii. Aceștia să-și aducă aminte că pe Onan, feciorul Patriarhului Iuda, numai pentru acest păcat l-a omorât Dumnezeu (*Facerea* 38, 10). Luați aminte, fraților creștini, că acel ce face avort sau în alt chip împiedică nașterea copiilor, nu o dată, ci de două ori ucigaș este (vezi cartea ce se cheamă *Mama*, de episcop V. Suciu, pp. 155, 172). Cel ce ucide vreun om care a fost botezat, poate să-i omoare numai trupul lui. Iar dacă acel om a fost în dreapta credință și în fapte bune, sufletul său rămâne viu în vecii vecilor, fiindcă se duce din moarte la viață (*Ioan* 5, 24). Dar cei ce omoară copiii mai înainte de a lua dumnezeiescul botez, de două ori ucigași sunt, căci și trupurile lor le omoară, și sufletele lor le lipsesc de fericirea cea veșnică, după mărturia Mântuitorului care zice: „Cel ce crede și se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi" (*Marcu* 15, 15-16). Luați aminte cu mare grijă cei ce ați căzut în asemenea păcate, spovediți-vă cu toată zdrobirea de inimă și cu lacrimi faceți canonul cel dat vouă de duhovnici, și îmblânziți mânia Domnului cu milostenii și cu adevărată pocăință, ca să izbăviți sufletul vostru din moartea cea veșnică, care este munca iadului (*Apocalipsa* 21, 8).

Să știți, frații mei, că este bine ca după greutatea păcatelor să cereți voi singuri și canonul la spovedanie. Că de am face în lumea aceasta și de o mie de ori canonul cel mai greu, nimica nu este față de canonul cel fără de sfârșit al muncii iadului. Ca să vă puteți da seama mai bine de acest lucru, am să vă spun o istorie dintr-o carte sfântă. Se zice că în Sfântul Munte al Athosului trăia pe vremuri un călugăr care prin îngăduința lui Dumnezeu s-a îmbolnăvit de o boală foarte grea și a căzut la pat mai mulți ani. Iar de la o vreme, nemaiputând suporta durerile, a început a se ruga cu dinadinsul la Dumnezeu, cerând una din două: ori să se facă sănătos, ori să moară, spre a scăpa de chinurile boalei. Deci, așa rugându-se el cu multe lacrimi, mai mult timp, odată, în vreme de noapte, a strălucit la capul său o lumină foarte frumoasă și a apărut o dată cu ea un înger al lui Dumnezeu din cer. El, văzând pe înger, mai întâi a stat la rugăciune, că se temea să nu fie vreo nălucire drăcească, de vreme ce și dracul, spre a înșela pe cineva, de multe ori ia chip de înger, de sfinți, ba și chipul Maicii Domnului și chiar al lui Hristos (*Pateric*, Râmnicu Vâlcea, 1913, cap. VII, p. 322). Apoi, după rugăciune, călugărul cel bolnav a întrebat pe înger cine este și de ce a venit la el, iar îngerul a zis: „Eu sunt îngerul, păzitorul vieții tale, și sunt trimis să mă arăt ție și să te întreb dacă vrei să mai zaci trei ani pe pământ sau să stai trei ceasuri

în iad, căci încă n-ai făcut canonul îndeajuns aici, pe pământ, pentru păcatele tale, și dreptatea lui Dumnezeu cere acest lucru de la tine, fără de care nu te poți mântui". Auzind bietul călugăr că i se mai cer încă trei ani să mai zacă pe pământ, a zis către înger: „Dacă tu spui că ești păzitorul vieții mele, apoi nu știi că la mine o noapte este ca un an de mare, căci sunt întru atâtea suferințe? Nu știi tu durerile și suspinurile mele?". Iar îngerul a zis: „Știu, frate, dar cum ți-am spus, Dumnezeu Cel Prea Drept cere acest lucru de la tine ca să te curățească prin această suferință, spre a intra în Împărăția Cerului. Că știi ce zice Scriptura, că nimic necurat nu va intra în Împărăția lui Dumnezeu (*I Corinteni* 6, 9). Atunci călugărul, cugetând mult, a zis: „Mai bine să stau trei ceasuri în iad decât să stau încă trei ani pe pământ". Și o dată cu cuvântul acesta, îngerul Domnului a luat sufletul său și l-a dus în gheena focului, unde l-a lăsat numai trei minute. Și apoi, arătându-se, călugărul striga: „Vai, vai, toate le-am crezut, dar una n-am crezut". Și a zis îngerul Domnului: „Ce n-ai crezut?". Iar călugărul a zis: „N-am crezut că și un înger al lui Dumnezeu poate să spună minciună". Și a zis îngerul: „Ascultă, frate, eu nu sunt nici om, nici duh viclean, ca să pot spune minciuni". Iar călugărul a zis: „Dar nu mi-ai spus mie că numai trei ceasuri am să stau aici?". Și a zis îngerul: „Și cât ți se pare că ai, de când ai intrat aici?". Iar călugărul a zis: „Cred că am aici mai mult de trei sute de ani". Și a zis îngerul: „Ascultă, frate, adevărul este Hristos și eu cu adevărat îți spun că abia ai aici trei minute. Iar dacă vrei să mai stai aici, stai, căci singur ai ales acest lucru". Și auzind călugărul, a zis: „Dacă de-abia trei minute sunt de când sunt aici, apoi te rog foarte mult, du-mă înapoi în trup. Și, de aș mai zace pe pământ până la venirea a doua a Domnului, nu voi mai cere să mor, numai să nu mai viu să stau aici trei ceasuri". Și atunci, prin porunca Domnului, îngerul a luat sufletul călugărului din munci, ducându-l în trup, și trezindu-se, a strigat tare: „Miluiți-mă, miluiți-mă!". Iar îngerul Domnului s-a făcut nevăzut. Și adunându-se toți călugării acelei mănăstiri, întrebau pe monahul cel bolnav de ce strigă așa cu lacrimi? Iar el le-a povestit, pe rând, cum a stat în iad trei minute și i s-au părut trei sute de ani. De care lucru foarte s-au înfricoșat toți și au început cu mare frică de Dumnezeu a-și petrece viața lor (*Viața repausaților noștri*, traducere de Iosif, Mitropolit primat, București, 1890, pp. 330-332).

Iubiții mei frați, de aceea, în încheiere, v-am povestit și această scurtă istorie, ca să vă dați seama cât de nesuferită este munca iadului. Și acum zic: Să ne ferească Prea Bunul nostru Mântuitor pe toți, pentru rugăciunile Prea Curatei Maicii Sale, să încercăm acele munci, care nu numai că sunt așa de grele, dar sunt și fără de sfârșit! AMIN!

*(Din volumul de **Predici** ale Părintelui **Ilie Cleopa** aflat în pregătire la Editura **Christiana** din București)*

COMENTARIU LA CARTEA LEVITIC

Leviticul este cea de-a treia carte a Pentateuhului. Evreii o numesc fie _Weiqra_ (= şi El a chemat), după cuvântul cu care începe cartea, fie, după conţinut, _Torat Haqohanim_ (= Legea Preoţilor) sau _Torat Haqorbanot_ (= Legea Jertfelor). În _Septuaginta_, cartea se numeşte _Levitikon_, de la Levi, devenit trib sacerdotal în Israel. _Leviticul_ este cheia religiei iudaice, oferind cadrul pentru toate celelalte cărţi biblice. În ce ne priveşte, vom căuta mai cu seamă sensurile morale şi mistice ale vechilor rânduieli mozaice, în lumina împlinirii lor în Hristos.

Tabernacolul Torei, cu sulurile Cărţilor lui Moise

(urmare din numărul trecut)

Cap. 23, 1-3: *"Grăit-a Domnul cu Moise şi a zis: Vorbeşte fiilor lui Israel şi le spune care sunt sărbătorile Domnului, în care se vor face adunările sfinte. Sărbătorile Mele sunt acestea: Şase zile să lucraţi, iar ziua a şaptea este ziua odihnei, adunare sfântă a Domnului: nici o muncă să nu faceţi: aceasta este odihna Domnului în toate locuinţele voastre".*

În primul rând e amintită sărbătoarea săptămânală, sabatul (din vb. *şabath* = a se odihni; a sfârşi). "Stabilirea celei de-a şaptea zi ca zi de repaos se întemeiază pe modelul divin (cf. *Facerea* 2, 3); această zi era socotită o zi dedicată în întregime Domnului. Doar componenta periodicităţii este nouă, căci ideea de sabat în sine era familiară vechilor mesopotamieni, care o practicau tot pe temeiuri religioase. Din grija de a nu ofensa vreuna dintre diversele zeităţi ale nomenclatorului lor politeist, babilonienii respectau un *şabattu* în a şaptea, a paisprezecea, a nouăsprezecea, a douăzeci şi una şi a douăzeci şi opta zi a lunii. În dezvoltarea ulterioară a vieţii iudaice, sabatul a devenit prilejul pentru activitatea rituală centrală, efectuată săptămânal în sinagogă; în timp, s-au acumulat numeroase indicaţii rabinice referitoare la ritualul sabatic"[1].

Urmează prezentarea celor şase principale sărbători anuale ale mozaismului primar: Paştele, Sărbătoarea azimilor, Sărbătoarea primelor prinoase, Cincizecimea, Sărbătoarea trâmbiţelor şi Sărbătoarea corturilor. "Nu este lipsit de interes, pentru a putea fixa succesiunea cronologică a sărbătorilor evreieşti, să prezentăm succint calendarul ebraic. Mai întâi trebuie specificat faptul că evreii utilizau în mod distinct un calendar religios care începea cu luna *nisan* şi unul profan, care începea cu luna *tişri*. Marile sărbători erau incluse în primele şapte luni ale calendarului religios. Corespondenţa general acceptată a calendarului ebraic religios cu cel creştin este următoarea: *nisan* (martie-aprilie), *iyyar* sau *ziv* (aprilie-mai), *sivan* (mai-iunie), *tammuz* (iunie-iulie), *ab* (iulie-august), *elul* (august-septembrie), *tişri* sau *ethamim* (septembrie-octombrie), *marhesvan* (octombrie-noiembrie), *kislev* (noiembrie-decembrie), *tebeth* (decembrie-ianuarie), *şebat* (ianuarie-februarie), *adar* (februarie-martie)"[2].

4-5: *"Iată şi celelalte sărbători ale Domnului, adunările sfinte, pe care trebuie să le vestiţi la vremea lor: în luna întâi, în ziua a paisprezecea a lunii, către seară, sunt Paştile Domnului".*

"Între sărbătorile anuale, Paştile (*chag happesach*) ocupă primul loc şi se prăznuieşte la 14 nisan, primăvara, ca simbol al renaşterii poporului Israel la o viaţă nouă şi liberă de credinţele şi robia egipteană"[3]. Ebraicul *pesah* înseamnă *trecere, săritură, cruţare*. El aminteşte de trecerea îngerului morţii pe lângă casele evreilor, sau de trecerea evreilor prin Marea Roşie. Paştele evreiesc evocă ieşirea din robia egipteană şi trecerea la libertate. Paştele creştin este ieşire din robia păcatului şi a morţii şi trecere la libertatea vieţii în Hristos.

6-8: *"Iar în ziua a cincisprezecea a aceleiaşi luni este sărbătoarea azimei Domnului: şapte zile să mâncaţi azime. În ziua întâi a sărbătorilor să aveţi adunare sfântă şi nici o muncă să nu faceţi. Timp de şapte zile să aduceţi jertfă Domnului, şi în ziua a şaptea iar e adunare sfântă; nici o muncă să nu faceţi".*

1. LEV, pp. 196-197.
2. LEV, p. 197.
3. AB, pp. 313-314.

Sărbătoarea azimilor (cf. *Numeri* 28, 16, 25) avea o strânsă legătură cu Paştele propriu-zis: întreaga săptămână era considerată sacră şi reclama ca atare încetarea oricărei activităţi. Era săptămâna în care poporul lui Israel trebuie să rememoreze şi să reîmprospăteze legământul sacru cu Dumnezeu"[4]. Zilele Sărbătorii azimilor sunt 15-21 nisan.

9-14: *"Şi a grăit Domnul cu Moise şi a zis: Vorbeşte fiilor lui Israel şi le spune: Când veţi intra în pământul pe care Eu vi-l dau vouă şi veţi face seceriş în el, cel dintâi snop al secerişului vostru să-l aduceţi la preot: el va ridica acest snop înaintea Domnului, ca să aflaţi bunăvoinţă la El; a doua zi după cea dintâi a sărbătorii îl va ridica preotul. În ziua ridicării snopului veţi aduce Domnului ardere de tot un miel de un an, fără meteahnă. Împreună cu el veţi aduce prinos de pâine două din zece părţi de efă de făină de grâu, amestecată cu untdelemn, ca să fie jertfă Domnului, mireasmă plăcută, şi veţi face şi turnare un sfert de hin de vin. Nici un fel de pâine nouă, nici grăunţe uscate, nici grăunţe crude să nu mâncaţi până la ziua aceea în care veţi aduce prinos Dumnezeului vostru. Acesta este aşezământ veşnic în neamul vostru, oriunde veţi locui".*

"În Ţara Sfântă, se adaugă la ceremonialul Paştilor aducerea snopului de orz a doua zi a praznicului (...) care era ca dar legănat înaintea Domnului şi din acest moment se calculau cele 7 săptămâni pentru prăznuirea Cincizecimii"[5]. Jertfirea mielului fără meteahnă închipuie Jertfa Domnului: "Sărbătoare cu adevărat mântuitoare e moartea lui Emanuil pentru noi. (...) Pentru că a pironit pe crucea Sa zapisul cel împotriva noastră"[6]. Snopul e tot Hristos, "pârga omenirii reînnoite"[7]. "Dar observă cum ne-a preînchipuit legea şi timpul rânduit învierii, adică a treia zi. Căci în ziua a doua după cea dintâi va aduce preotul snopul înaintea Domnului. Iar ziua care e după cea dintâi, nu e a doua, ci după a doua, e desigur a treia. Şi Hristos a înviat în ziua a treia"[8]. Făina e semn al vieţii, untdelemnul al grăsimii, adică al vieţuirii virtuoase şi al plinătăţii harului, iar vinul, al veseliei[9]. Prin grăunţe "se înţelege tot Hristos, frământătura cea nouă, după al Cărui chip ne modelăm noi"[10]. Asemănător se tâlcuieşte şi pasajul următor.

15-22: *"Din ziua a doua după întâi a sărbătorii, din ziua în care veţi aduce snopul legănat, să număraţi şapte săptămâni întregi, până la ziua întâi de după cea din urmă zi a săptămânii a şaptea, să număraţi cincizeci de zile şi atunci să aduceţi un nou dar de pâine Domnului. Să aduceţi din locuinţele voastre dar ridicat: două pâini făcute din două zecimi de efă de făină de grâu, coapte de dospitură, ca pârg Domnului. Împreună cu pâinile să mai aduceţi şapte miei fără meteahnă, de câte un an, un junc din cireadă şi doi berbeci fără meteahnă; ca să fie acestea Domnului ardere de tot, dar de pâine, turnare şi jertfă cu mireasmă plăcută Domnului. Să jertfiţi de asemenea din turma de capre un ţap, jertfă pentru păcat, şi doi miei de câte un an, jertfă de mântuire, împreună cu pâinile din pârg. Pe acestea să le aducă preotul legănându-le înaintea Domnului, împreună cu pâinile din pârg de grâu legănate şi cu cei doi miei; acestea vor fi sfinţenie Domnului şi vor fi ale preotului, care le înfăţişează. Să daţi de ştire prăznuirea în ziua aceasta şi să aveţi adunare sfântă, nici o muncă să nu faceţi. Acesta este aşezământ veşnic în neamul vostru, în toate aşezările voastre. Când veţi secera holda în pământul vostru, să nu adunaţi ce rămâne după seceratul ogorului vostru şi spicele ce cad de sub secere să nu le adunaţi, ci să lăsaţi pe acestea săracului şi străinului. Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru".*

4. LEV, p. 197.
5. AB, p. 315.
6. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, XVII.
7. *Ibid.*
8. *Ibid.*
9. *Cf. Ibid.*
10. *Ibid.*

Din ziua aducerii snopului legănat de orz, se numărau 50 de zile până la Sărbătoarea Cincizecimii, care "era o sărbătoare de mulţumire pentru strângerea recoltei, de unde purta şi numele de *sărbătoarea secerişului* (*chag haqqaţir*)"[11]. Evreii sărbătoresc la Cincizecime primirea Tablelor Legii şi încheierea secerişului. După Pogorârea Duhului Sfânt, Cincizecimea devine pentru noi ziua când Legea cea nouă s-a întipărit în tablele inimilor noastre, iar noi am adus rod virtuos, vrednic de secerişul dumnezeiesc.

23-25: *"Şi a grăit Domnul cu Moise şi a zis: Spune fiilor lui Israel: În luna a şaptea, ziua întâi a lunii să vă fie zi de odihnă, sărbătoarea trâmbiţelor şi adunare sfântă să aveţi; nici o muncă să nu faceţi, ci să aduceţi ardere de tot Domnului".*

"Cel mai important început de lună nouă calendaristică era prima zi a lui Tişri - luna a şaptea, care se anunţa prin sunet de corn şi de aceea se chema şi *ziua răsunării* (*iom terna*) sau *sărbătoarea trâmbiţelor*. Ea este o zi festivă în adevăratul sens al cuvântului, deoarece acum începe anul nou economic şi se serbează prin repaos sabatic şi adunare sfântă. Ziua de 1 Tişri constituie o introducere la sărbătorile religioase din luna a şaptea şi totodată aminteşte de facerea lumii în 6 zile, după care Dumnezeu, în ziua a şaptea, a încetat să mai creeze şi a binecuvântat şi sfinţit momentul acesta"[12]. "Cât priveşte semnificaţia religioasă a acestei sărbători, ea invocă speranţe reunirii finale a neamului lui Israel, căci sunetul trompetelor era privit ca un simbol al chemării divine finale. Această interpretare simbolică a sărbătorii trâmbiţelor este întărită şi de împrejurarea că imediat după aceea urma ziua ispăşirii"[13].

26-32: *"Apoi a grăit Domnul cu Moise şi a zis: Şi în ziua a zecea a lunii aceleia a şaptea, care este ziua curăţirii, să aveţi adunare sfântă; să postiţi şi să aduceţi ardere de tot Domnului: nici o muncă să nu faceţi în ziua aceea, că aceasta este ziua curăţirii, ca să vă curăţiţi înaintea feţei Domnului Dumnezeului vostru. Tot sufletul care nu va posti în ziua aceea se va stârpi din poporul său; şi tot sufletul care va lucra în ziua aceea, îl voi stârpi din mijlocul poporului său. Nici o muncă să nu faceţi: acesta este aşezământ veşnic în neamul vostru în toate cetăţile voastre. Aceasta este pentru voi zi de odihnă; să postiţi din seara zilei a noua a lunii; din acea seară până în seara zilei a zecea a lunii să prăznuiţi odihna voastră".*

Rânduiala din ziua ispăşirii e arătată pe larg în capitolul 16. "A spus că trebuie să se facă smerire şi post şi aducere de arderi de tot şi încetare de la orice lucru. Prin post a închipuit omorârea poftelor trupeşti, prin arderile de tot, dăruirea întru miros de bună mireasmă, nu în parte, ci cu totul şi deplin. Prin odihnă, a indicat subţire că se cuvine a ne opri cu totul şi de la lucruri. Căci nu socoteşti, oare, că cei ce au ajuns la sfârşitul timpurilor şi şi-au adus aminte de sfânta trâmbiţă de la sfârşit şi au în minte pe Judecătorul şi de aceea şi-au adunat şi trimis bogăţia rodniciei duhovniceşti în visteriile de sus, trebuie să-şi omoare plăcerile şi să se arate biruitori patimilor trupeşti, oferind de pe acum Domnului, ca pe o bună mireasmă, modurile unei vieţi de bună cuviinţă, depărtându-se şi lepădându-se de străduinţele deşarte?"[14].

33-44: *"Grăit-a Domnul cu Moise şi a zis: Spune fiilor lui Israel: Din ziua a cincisprezecea a lunii a şaptea începe sărbătoarea corturilor; şapte zile să sărbătoreşti în cinstea Domnului. În ziua întâi va fi adunare sfântă; nici o muncă să nu faceţi. Şapte zile să aduceţi jertfă Domnului şi în ziua a opta va fi adunare sfântă: să aduceţi arderi de tot Domnului: aceasta este încheierea sărbătorii: nici o muncă să nu faceţi. Acestea sunt sărbătorile Domnului, în care trebuie să se ţină adunările sfinte, ca să aducă jertfe Domnului, ardere de tot, prinos de pâine, jertfe junghiate*

(continuare în pag. 13)

Ana USCA

11. AB, p. 318.
12. AB, pp. 321-322.
13. LEV, p. 198.
14. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, XVII.

EVREII DIN ROMÂNIA

Conferință ținută luni 1 martie 1880, la Societatea de Etnografie din Paris, de către T.-Georges Djuvara, Doctor în Filosofie și Litere, membru în comitetul executiv al Asociației Literare Internaționale

Publicăm, începând din acest număr, în traducere românească, conferința ținută de T.-G. Djuvara la Paris și apărută în broșura intitulată *Les Juifs de la Roumanie. Conférence faite dans la séance de lundi 1er mars 1880, sous la présidence de M. Carnot, Sénateur, et suivie d'une Bibliographie des ouvrages relatifs à cette question, par T.-Georges Djuvara, Docteur en philosophie et lettres, Membre du comité exécutif de l'Association littéraire internationale,* Paris, Chez l'auteur, 1880.

Rațiunea traducerii și retipăririi ei nu este nicidecum una de ordin ideologic, ci una de ordin istoric-documentar, cu atât mai mult cu cât aristocratul conferențiar este contemporanul lui Eminescu, în a cărui publicistică "chestiunea israelită" ocupă un loc pe cât de însemnat, pe atât de litigios, ce nu poate fi corect înțeles și explicat decât în contextul social al epocii respective, în care poziția lui Eminescu nu era deloc una izolată, nici lipsită de anumite temeiuri (care astăzi, din fericire pentru toată lumea, nu mai sunt de actualitate, cel puțin la meridian românesc).

Traducerea îi aparține profesorului Nicolae Pop. Cele câteva note de subsol ale autorului au fost introduse în text, între paranteze rotunde. Parantezele drepte aparțin Redacției.

Doamnelor și Domnilor,

Solicitat, prin bunăvoința D-lui secretar al Societății de Etnografie [Léon de Rosny], de a mă adresa D-voastră în privința chestiunii israelite, care a preocupat și preocupă atât de mult politica europeană, am cutezat să accept această riscantă onoare, nu ca să mă iluzionez cu aducerea a ceva nou și original în acest litigiu, în care au fost epuizate toate argumentele, dar pentru că n-avusesem intenția de a rata o atât de bună ocazie de a mă adresa, printr-un expozeu succint și complet imparțial, unui auditoriu de elită precum D-voastră, care, prin superioarele sale preocupări, are fericirea de a se ține departe de pasiunile zilnice. Consider, de altfel, că aceasta poate reprezenta pentru mine o datorie patriotică imperioasă, pe care aș avea-o de împlinit pentru țara mea, pe nedrept calomniată. Fapt este că România rămâne foarte puțin cunoscută în Occident, iar în Franța cu deosebire; nu mă plâng, ci doar constat. Aceasta nu are nimic suprinzător, pentru că "există puține țări", afirmă un eminent jurisconsult francez, "în care problemele externe să fie atât de puțin cunoscute, nu doar în rândurile largi ale națiunii, dar chiar și la nivelul claselor luminate. Nu cunoaștem suficient istoria, legislația și geografia țărilor străine, nu suntem îndeajuns de la curent cu ce se întâmplă acolo, cu tendințele ce se manifestă" (Louis Renault, *Introduction l'étude du droit international*, Paris, 1879, in-8, p. 16)". Eu n-aș zice-o, Domnilor. În această chestiune, în principiu, pamfletele pătimașe, o presă interesată, au putut răspândi, neamendate, tot felul de neadevăruri pe seama României. În schimb, acuzațiile filoevreiești exagerate provoacă pe iudeofobi, care, la rândul lor, ripostează cu aceeași înflăcărare, iar dezbaterea se învenineazǎ, ceea ce duce la o prea aprinsă exaltare, dar care tinde, din fericire, să se potolească, evrei și Români resimțind în egală măsură inconvenientele unei asemenea stări de lucruri. Nu trebuie să vă spun, Domnilor, că nu voi lua nici partea unora, nici pe a celorlalți; în probleme atât de grave este necesar un perfect spirit de imparțialitate, singurul în măsură să ne conducă spre o judecată a lucrurilor sănătoasă și cu sânge rece.

Ascultând țipetele în gura mare scoase din toate părțile, nu s-ar spune cu adevărat că România se pregătește sistematic de persecuții religioase? De altfel, broșuri cu asemenea titlu au mișunat, iar Alianța Israelită se folosește neîncetat de acest limbaj injurios ca de o sperietoare. În Congresul evreiesc ținut la Paris în 1876, toți vorbitorii au fost de acord asupra acestui punct: evreii sunt persecutați în România; iar de atunci acest lucru a fost repetat întruna de o presă venală sau prea credulă. Un evreu, ce se ascunde sub pseudonimul *Daniel*, a publicat, acum mai câteva luni, o serie de articole injurioase în *Evénement* (între alte amabilități, citez din numărul din 13 septembrie 1879: "În România nu există decât duplicitate și minciună din partea autorităților"; să se mai plângă cineva că presa nu este liberă în Franța!), unde îngrămădește insulte pe cât de false pe atât de gratuite la adresa țării noastre, și sfârșește prin a prooroci, precum un alt Isaia, masacre care stau să vină. *Risum teneatis!* Evident, cel mai bine ar fi să se râdă, dacă atât de numeroși oameni bună-credință nu s-ar lăsa înșelați de aceste baliverne, născându-se o falsă opinie de pe urma acestor calomnii.

Ce-i de spus, D-lor? Vor fi fiind oare românii un popor cu adevărat intolerant? N-aș ști să răspund mai bine acestei acuzații, mulțumindu-mă doar să o calific drept fantezistă, doar printr-un citat extras dintr-o broșură publicată în 1872 de către evreii înșiși, și unde se poate citi: "Ar fi greșit dacă s-ar crede că românii îi urăsc pe evrei și îi persecută din cauza religiei lor. Cei care cunosc țara știu că așa ceva nu există. Fanatismul religios nu stă în caracterul românesc, iar istoria vremurilor trecute dovedește acest fapt în chip evident. În vremurile în care, în toate țările, evreii erau supuși legilor excepționale și reglementărilor opresive, aici trăiau în deplină libertate". Este suficient de clar? Într-un alt pamflet, tipărit în 1861, sub protecția Alianței Israelite, găsesc: "Nu este adevărat că țăranul din Principate are atât de multă ură și dispreț împotriva evreilor. Dimpotrivă, există o trăsătură semnificativă în caracterul poporului român, care nu este deloc fanatic; el nu cunoaște deloc această patimă oarbă și ucigătoare". D-l Ernest Desjardins, care, cu siguranță, este demn de încredere, se explică în termeni identici: "Susțin că motivul religios nu are nici o contribuție în ce privește măsurile luate de guvern și nici în ce privește ostilitatea pe care populația o manifestă. Lipsa de entuziasm a greco-ortodocșilor pentru cultura lor și indiferența preoților salariați ai Statului face imposibilă chiar și cea mai slabă bănuială de persecuție religioasă". D-nii Loeb, Lecler (în timpul ședinței, D-l Halévy, savantul asiriolog, care ne cunoaște țara, m-a aprobat în această privință, fapt de care iau act) și atâția călători străini ar putea veni în sprijinul acestor judecăți: dar nu vreau să mă lungesc.

Astfel, deci, chiar mărturia evreilor care cunosc România și trăiesc aici, iar nu aceea a celor care perorează împotriva țării fără a ști măcar pe unde se află aceasta pe harta geografică, este că românii nu sunt deloc intoleranți în privința religiei. De astfel, s-ar putea dovedi prin multe alte cazuri concludente: pe la 1573, adică într-o vreme în care evreii erau persecutați în întreaga Europă, vestitul voievod Mircea [Alexandru II Mircea: 1568-1574] avea ca secretar un evreu pe nume Isaib Iosef; unul dintre marile orașe ale Moldovei, Huși, a fost întemeiat pe la începutul secolului al XV-lea de către proscrișii husiți, de unde-și trage și numele; în 1861, un evreu, Buchner, a fost numit inspector al finanțelor; la 1848, un altul, D-l Hillel, era consilier municipal de București; în 1861 și 1878, un foarte mare număr de studenți români din Paris protestau în ziare împotriva nedreptei acuzații de intoleranță; după război, se vedea populația românească primind cu compătimire și milostenie găzduitoare pe nefericiții prizonieri turci, care povestesc despre aceasta cu recunoștință celor dispuși să-i asculte; este știută buna primire pe care au făcut-o românii, acum câțiva ani, unei colonii italiene; în sfârșit, în ținutul Dobrogei, care face parte din România, musulmanii și evreii se bucură de toate drepturile civile și politice.

Aceste exemple sunt convingătoare prin ele însele. Românii sunt ospitalieri, îi iubesc pe străini, chiar și pe aceia care nu sunt atrași în țară decât de pofta de câștig și care, în general, o dată îmbogățiți, se reîntorc acasă. Aflăm dovada în foarte marele număr de străini, care, la o populație de 5 milioane de locuitori români, depășesc cifra de 700.000.

Dacă românii sunt ospitalieri, ei sunt încă și mai mult decât toleranți. Nu numai clasa de sus a societății, dar mai toată clasa de mijloc are pentru speculațiile și dezbaterile religioase o indiferență zeflemitoare (pe care n-am nici a o admira, nici a o blama), ceea ce este evident pentru toți cei ce-au cercetat mai îndeaproape gândirea publică din țară. Nu există, nu a existat niciodată în România un partid *clerical*, iar pasiunile religioase n-au dezbinat nicicând națiunea.

Voi rezuma chestiunea printr-o ipoteză: chiar evreii din România ar găsi într-o bună zi cu cale de a se boteza cu toții, în ochii românilor situația lor nu se va îmbunătăți cu nimic și nu vor fi pentru aceasta mai în măsură de a cere drepturi politice. Este suficient a spune că religia n-are nici un amestec în această problemă.

*

Nu voi fi primul care face remarca extraordinarei înmulțiri și răspândiri a acestei rase semite și a capacității sale de a coloniza cu același succes ținuturi deosebite prin climatul și alcătuirea lor geografică. Numărul evreilor în România este relativ considerabil: din 5 milioane de români, 400.000 sunt evrei. Dar dacă luăm în calcul Moldova singură, din 2 milioane de români vom afla 300.000 de evrei, adică a șaptea parte din populație. Găsesc exact aceeași proporție și într-o statistică din Polonia, din 1858; de atunci, se știe, aici numărul lor a crescut. În capitala Moldovei, Iași, sunt 72 de evrei din 100 de locuitori. Numai că acest număr nu se mai regăsește și în listele contribuabililor: din 100 de plătitori de impozite, 96,43 sunt creștini și numai 3,57 evrei. Las explicația în seama D-lui Ernest Desjardins: "Acest popor străin nu vrea nici să presteze serviciul militar, nici să se instruiască, nici să lucreze pământul, nici să-și achite taxele. Nu-și asumă nici o povară, nu face nici un sacrificiu, nu se supune nici chiar legii poliției sau regulamentelor de igienă publică; iar cu cele opt sute de mii de brațe ale sale nu apucă nici plugul, nici hârlețul, nici pușca, ci numai banii!".

Trebuie consultată statistica evreilor din alte țări, pentru că este edificatoare comparația însăși. Am văzut că România are 8 evrei la 100 de locuitori, iar în Moldova evaluarea este de 15 la 100. Iată proporțiile pentru alte țări, urmând ordinea descrescătoare: Turcia – 1/100; Rusia – 29/1000; Austria – 26/1000; Germania – 12/1000; Serbia – 1/1000; Anglia – 46.000 de evrei; Elveția – 7000; Belgia – 3000; Norvegia – 24. Franța, a cărei populație este de cel puțin opt ori mai numeroasă decât a țării noastre, numără de patru ori mai puțini evrei; dacă s-ar păstra proporțiile, Franța ar trebui să aibă nu mai puțin de 4 milioane.

După cum ați înțeles deja prin această statistică, religia este străină acestei dezbateri; un alt pericol mai mare ne amenință. Adevărul vi-l voi spune, după atâtea altele: dar trebuie bine repetat pentru că nu suntem ascultați, ori mai degrabă nu se vrea să fim înțeleși: *Canimus surdis*, cum spune poetul. Chestiunea evreiască nu este nici o chestiune religioasă, nici una politică; este o problemă *economică* și *socială*. Marchizul Pepoli a spus-o în Senatul italian: "Evreii din România sunt invadatori. Românii nu vor a fi oprimați de către ei. Evreii secătuiesc România prin camătă (din nefericire, în România nu există încă nici legi contra cametei, nici prețuri curente legale – n. T.-G. Djuvara). Ei nici măcar nu vorbesc limba română". Asupra acestui ultim aspect D-l Pepoli este în acord cu adevărul și cu broșura evreiască din 1872, în care, la pag. 10, citesc: "Această parte a populației care nu vorbește limba țării...". Voi mai adăuga că nu doar prin limbă dar și prin straie, prin obiceiuri și prin înclinațiile lor, ei sunt în complet dezacord cu băștinașii. "Ei se poartă – spune D-l Desjardins – ca un popor în contact cotidian cu alt popor, dar neconfundându-se niciodată cu acesta, de care nici măcar nu se apropie..., acaparând tot micul comerț prin industria sa, toți banii prin șiretenia și sistemul său economic, un popor străin într-o țară căreia îi suge seva". Aș mai adăuga: aceștia formează avangarda unei aparente civilizații germane, dar de la care nu ajung la noi decât prea neînsemnate avantaje și binefaceri.

Prințul Gorceakov spunea cu dreptate: "Nu trebuie confundați israeliții din Berlin, din Paris, din Londra și din Viena cu evreii din Serbia, din România și din câteva provincii rusești, care sunt o adevărată calamitate pentru populațiile băștinașe".

Trebuie, Domnilor, să fi călătorit în Moldova pentru a-ți putea face o idee asupra tristei stări în care se află ținuturile asupra cărora s-au abătut aceste hoarde, pe care umorul național le numește pe bună dreptate *lipitorile satelor*; își pot imagina acest lucru numai cei care au văzut nefericita Polonie și Galiția, care se zbat în mizerie și desfrâu.

Murdăria cartierelor locuite de evrei sfidează orice descriere. D-l E. Desjardins a semnalat "temerile pentru sănătatea publică în locurile unde aceștia viermuiesc".

D-l Picot, care cu siguranță nu le este defavorabil, spune că "în 1866, în aceste focare de infecție și-a avut originea holera și se știe cu câtă rapiditate s-a răspândit în toată Moldova". *Neue Frei Presse* din Viena, publicație evident evreiască, recunoaște ea însăși că "torentul de evrei ruși și polonezi care a inundat România, începând cu 1866, se aseamănă mai degrabă cu apa murdară cu care se udă fânețele decât cu apa limpede a unui pârâu alpin" (Em. Crezzulesco, p. 42).

Dar există, Domnilor, ceva mult mai grav decât aceste considerente de natură igienică.

Nu gândesc că se greșește, în general, spunând precum Diderot că "religia evreilor, și cea a popoarelor în mijlocul cărora ei trăiesc, nu le îngăduie să se integreze, evreii trebuind să se constituie în națiune aparte" (*Introduction aux grands principes*). Dar în România aceștia nu încetează până prezent să alcătuiască un Stat în Stat. Acest Stat în Stat ascultă de cuvântul de ordine venit din străinătate. N-au încetat niciodată de a îndemna puterile străine să intervină și să se amestece în afacerile noastre interne. O broșură din 1872 spune că poporul român nu este încă matur pentru libertate! Va trebui oare să așteptăm să vedem instituțiile noastre liberale atacate cât de curând de acești *homines novi*? Aproape toți oratorii de la Congresul evreiesc din 1876 au declarat cu limbuție și cu o aroganță disprețuitoare că evreii români nu trebuie să aștepte reforme decât din străinătate (D-l Oppert, profesor la Collège de France, dar și membru al Alianței Israelite, protestează împotriva cuvântului "aroganță". I-am replicat că, atâta vreme cât Alianța Israelită își permite să recomande evreilor români să trateze cu dispreț legile țării și să facă apel la străinătate, îmi permit, la rândul meu, să calific această recomandare ca arogantă și disprețuitoare la adresa dreptului suveran al Statului de a judeca în chestiunile de pură ordine interioară). Straniu patriotism!

(Va urma)

MODELUL CAIAFA

Iosif, supranumit Caiafa (*Kaiaphas*=necunoscut) a fost mare preot în timpul când a predicat Ioan Botezătorul (*Lc.* 3, 2) şi când a avut loc procesul Mântuitorului. El era ginerele lui Ana. Familia lui Ana deţinuse multă vreme slujba de Mare Preot. Valerius Gratus l-a înlocuit pe Ana, în A.D.18, cu Caiafa. La rândul său, Caiafa a fost destituit de către Vitelius, în anul 38.

Caiafa a fost acela care a propus uciderea Domnului Nostru Iisus Christos pentru a se preveni eventuale tulburări sociale (*In.* 11, 49). În casa lui Caiafa au fost concepute planurile de arestare a Mântuitorului (*Mt.* 26, 3) şi tot în acest loc s-a ţinut prima şedinţă, nocturnă, a procesului (*Mt.* 26, 57; *Mc.* 14, 53; *Lc.* 22, 54).

Marele Preot reprezenta singura legătură care-i strângea laolaltă pe descendenţii lui Israel din cele patru sferturi de ţară – Iudeea, administrată de Pontus Pilatus, iar restul de tetrarhi; Irod în Galileea şi Pereea, Filip în Itureea, Trachomit şi Lisanias în Abileea.

Caiafa a avut rolul central, fundamental şi hotărâtor în procesul Domnului Nostru Iisus Christos, iar comportamentul său emoţional, modul de a gândi şi mai ales de a acţiona, aşa cum apar în lumina celor patru Evanghelii, îl conturează cu precizie ca un *model*, un prototip de confruntare a unor persoane umane cu *adevărul cunoscut*.

Cele câteva săptămâni de dinaintea Crucificării au constituit o tumultuoasă înşiruire de evenimente determinante obţinerii unei cunoaşteri îndestulătoare a personalităţii Mântuitorului, atât pentru adversari, cât şi pentru indiferenţi sau cei apropiaţi Lui. Astfel, vindecarea celor zece leproşi şi a orbului din naştere, învierea lui Lazăr, discuţiile avute cu fariseii şi scribii, proorocirile Patimii şi Învierii Sale, ale sfârşitului Templului şi lumii, ale venirii Fiului Omului, culminând cu Intrarea mesianică în Ierusalim – *toate* au ajuns cu siguranţă la cunoştinţa Marelui Preot, atât prin raportările poliţiei sale, ale fariseilor, saduceilor, doctorilor, cât şi prin observările sale directe. Caiafa a avut suficiente date ca să realizeze că Iisus este Mesia, dar el nu L-a primit, *s-a împotrivit adevărului cunoscut* şi mai mult, a hotărât să-L ucidă. Activitatea sa a dovedit meticulozitate, perseverenţă, abilitate, aplicare precisă a cunoaşterii psihologiei maselor, dar mai ales tehnica de a manipula ura, de a aprinde ori de a intensifica ura, la cei nehotărâţi. Această activitate a lui Caiafa s-a centrat în primul rând la nivelul celor trei reuniuni ale Sanhedrinului, iar în al doilea rând, mânuind cu iscusinţă mulţimea strânsă în faţa Pretoriului, la răspunsul pe care acesta l-a dat dilemei propuse de Pilat, de a desemna persoana ce trebuie răstignită: tâlharul criminal Barabas sau Mântuitorul Lumii, Domnul Nostru Iisus Christos (*In.* 18, 39-40; *Lc.* 23, 17-21; *Mc.* 15, 9-15; *Mt.* 27, 17-22; *F.A.* 2, 23; *F.A.* 3, 15-17).

Sanhedrinul (*synedrion*, "sfatul, consiliul") era compus din 71 membri, incluzând şi pe Marele Preot. Deşi jurisdicţia Sanhedrinului, în timpul Mântuitorului, era limitată la Iudeea, totuşi ca suprem corp religios avea un grad de autoritate şi asupra comunităţilor din Diaspora. În conformitate cu practica romană, care permitea funcţionarea legii native în provincii, precum şi întărirea ei prin membri nativi, Sanhedrinul constituia forul suprem nativ al naţiunii evreieşti. Competenţa sa era atât religioasă cât şi seculară, iar norma deciziilor sale o constituia legea iudaică. Nu putea hotărî sentinţe capitale (*In.* 18, 31), încât cazurile respective trebuiau referite, în vederea confirmării sentinţei, guvernatorului, respectiv procuratorului. Avea propria sa poliţie, cât şi puterea de a aresta (*Mt.* 26, 47; *Mc.* 14, 43; *FA.* 4, 3; 5, 17). Reuniunile aveau loc în clădirea Templului, spre colţul S-V. Întâlnirile ce-au avut loc în casa lui Caiafa, noaptea (*Mt.* 26, 57; *Mc.* 14, 53) ori altminteri (*Mt.* 6, 3), s-au datorat fie faptului că porţile Templului erau închise noaptea, fie unor motive diplomatice. Sentinţa nu putea fi dată fără mărturia concordantă a două persoane. O sentinţă de achitare putea fi pronunţată în aceeaşi zi, dar una de condamnare nu putea fi pronunţată decât în ziua următoare. O sentinţă capitală nu putea fi pronunţată într-o şedinţă de noapte, ci numai de zi. Dacă pentru achitare era suficientă majoritatea simplă, pentru condamnarea la moarte era necesară o majoritate de două treimi.

Pentru a-şi asigura toate condiţiile unui succes deplin, în vederea condamnării Mântuitorului, trebuia acţionat cu prudenţă, meticulozitate, perseverenţă, abilitate – calităţi pe care Caiafa le avea din plin.

Care era situaţia la nivelul Sanhedrinului?

Sanhedrinul era compus din trei grupe:

1. Bătrânii familiilor şi clanurilor fruntaşe, ce reprezentau aristocraţia şi marii proprietari.

2. Foştii mari preoţi şi fruntaşii celor patru familii de mari preoţi.

3. Scribii sau doctorii, care în majoritate erau din secta fariseilor. Aceşti scribi manifestau o influenţă crescândă în sânul Sanhedrinului şi erau indispensabili în chestiunile politice, civile şi criminale, deoarece cunoşteau toate secretele Legii.

Sanhedrinul, deşi era ostil faţă de Domnul Nostru Iisus Christos, ezita asupra soluţiei practice pe care să o aleagă împotriva Lui. Activitatea Mântuitorului nu oferea motivaţia unei condamnări capitale. Era lesne de înţeles că s-ar fi găsit membri ai Sanhedrinului care să fi ezitat să condamne la moarte un israelit total nevinovat.

Caiafa (probabil în consens cu socrul său, abilul Ana) a găsit o cale care să schimbe adevăratul sens al procesului. Aceasta s-a petrecut cu ocazia primei reuniuni a Sanhedrinului, care a avut loc, fără caracter oficial, în casa Marelui Preot. Scopul precis al acestei întruniri a fost de a-şi asigura majoritatea absolută a Consiliului împotriva lui Iisus. Astfel, cu abilitate, Caiafa propune o laşitate, introducând dilema salvării naţiunii sau a morţii unui singur om. Deci scopul primei adunări a Synedrionului a fost NU să judece faptele comise de Iisus, din care s-ar fi putut stabili dacă, de ce şi prin ce este vinovat, ci să decidă cu privire la acest om, Iisus din Nazaret, care trebuia să moară pentru ca naţiunea să nu piară. În acest mod, în dilema propusă de a alege între Dumnezeu Adevărul şi problema naţională/legea socială, Caiafa respinge prima alternativă şi optează pentru a doua. Abilitatea sa a constat în aceea că a făcut o chestiune naţională dintr-o doctrină religioasă. Deşi nici un profet nu furnizase mai multe semne ca Iisus, atât în predicile Sale, cât mai ales în faptele Sale, care-I dovedeau Divinitatea, Caiafa, în deplin acord cu Sanhedrinul ticsit de farisei, nu a voit să renunţe la sentimentul competenţei, la reputaţia de stăpân absolut peste Israel, peste un popor pe care în fond în dispreţuia şi îl ura, şi astfel, şi-a învârtoşat inima şi a dovedit o oarbă *împotrivire faţă de adevărul cunoscut*. Astfel, a optat pentru religia unui legalism ce exclude orice mistică, practicând exclusiv observarea strictă a preceptelor şi barând orice cale spre unirea sufletului cu Dumnezeu prin Domnul Nostru Iisus Christos. Prima reuniune a Sanhedrinului a fost de acord cu sacrificarea "oportună" a Nevinovatului, confirmând astfel proorocirea (1).

După arestare, Mântuitorul a fost audiat în faţa a două sesiuni ale Sanhedrinului - prima dată, noaptea, tot în casa lui Caiafa, şi a doua menţionată de Matei (26, 59) şi de Marcu (14, 55). Ioan aminteşte de o interogare în casa lui Ana, înainte de a fi dus în casa lui Caiafa (18, 12), încât se poate conchide că au fost trei audieri (însă numai două în faţa Sanhedrinului). Ana, însă, refuză să-şi asume vreo responsabilitate, trimiţându-L lui Caiafa.

Interogatoriul ce a avut loc cu ocazia celei de a doua întruniri oficiale a Sanhedrinului, în casa lui Caiafa, noaptea, a avut un caracter neoficial, deoarece obiceiul codificat oral de Doctori nu permitea ţinerea de şedinţe nocturne ce ar duce la condamnarea capitală. Cu ocazia acestei reuniri, Caiafa încearcă cu abilitatea să-L provoace pe Domnul Nostru Iisus Christos să vorbească despre "concepţia" Sa, spre a putea să-L conducă spre mărturisiri compromiţătoare. Mântuitorul dovedeşte sânge rece, refuză orice mărturisire, afirmă că nu este conspirator şi că nu are doctrină secretă. În continuare, Caiafa încearcă convocarea martorilor, fără a putea obţine mărturii concordante. Nereuşind să obţină mărturisiri de la Domnul Nostru Iisus Christos, nici mărturii incriminatorii, şi având de partea sa un Sanhedrin orientat spre alternativa naţională, în şedinţa oficială din dimineaţa următoare, voind să obţină identitatea Persoanei Mântuitorului, Caiafa pune acea întrebare cutremurătoare şi solemnă (*Mc.* 14, 61-62; *Mt.* 26, 63). Răspunsul este asemănător cu cel pe care adolescentul Iisus l-a dat Mamei Sale în Templu, numai că de data aceasta replica are o puternică încărcătură teologală şi profetică, deoarece se adresa Marelui Preot, care cunoştea prea bine atât începutul *Psalmului 110*, cât şi viziunea lui Daniel (7, 13). Caiafa primeşte în plin confirmarea temerilor, prezumţiilor, raţionamentelor sale cât şi a tuturor datelor pe care le aflase până atunci în legătură cu Iisus. În faţa lui era Adevărul Suprem. Peste puţină vreme un rabin tânăr, venind de la Damasc spre Iudeea va avea o confruntare similară. Se cunoaşte evoluţia lui Saul din Tara convertit în acel moment al marei "orbiri". Caiafa însă, în faţa Adevărului Suprem, într-o descărcare emoţională negativă paroxistică, îşi rupe veşmintele, devenind asasin al Adevărului, pe care îl urăşte. În această clipă, el, Marele Preot, hotărăşte totodată încheierea Sacerdoţiului întocmit de Dumnezeu în Vechea Alianţă, decade din dreptul său în faţa lui Dumnezeu, deoarece şi-a exercitat *acum* acel drept împotriva Lui Dumnezeu Însuşi, devenind automat fiu al Minciunii (*In* 8, 44). În ura sa împotriva Adevărului (şi deci împotriva lui Iisus), Caiafa dovedeşte că desconsideră poporul căruia îi era încredinţat (2). Numai la câteva ore după condamnarea Adevărului de către Caiafa şi Sfatul celor 71, replica va veni în cuvintele rostite de Domnul Nostru Iisus Christos pe Calea Calvarului, singurele, de altfel, când se adresează femeilor ce-şi arătau mila faţă de El şi cărora le prooroceşte soarta tuturor celor aflaţi în conul spiritualităţii lui Caiafa, în succesiunea de generaţii, sub semnul nenorocirilor incomensurabile, iremediabile şi inexorabile, "căci dacă astfel se poartă cu lemnul verde, ce se va întâmpla cu cel uscat"?

Dr. Tiberiu TURCULEŢ

Note

1. "Şi-au ascuţit ca sabia limbile lor, şi-au potrivit săgeata, vorbă amară, spre a săgeta pe cel nevinovat. Fără de veste îl vor săgeta şi nu se vor teme. Se întăresc în cugetări viclene; se sfătuiesc să întindă curse. Şi-au zis: "Nu-i cine să ne vadă". Urzit-au fărădelege şi hotărârile urzite le-au săvârşit" (*Psalmul* 63, 4-7).

2. *Îmi spuse: "Acel străpuns ce tu priveşti*
a sfătuit pe farisei că e mai bine
un inocent pentru popor ca să jertfeşti.
Stând gol de-a curmezişul unei căi haine,
îndură-aşa cum vezi eternul chin,
căci toţi îl calcă aşa cum le convine.
Şi socrul său cu cei din Sanhedrin
primesc în groapă cazna cuvenită
c-au aruncat peste iudei sămânţa cu venin".

(Dante, *Infernul*, Cântul XXIII, 115-123, trad. Tiberiu Turculeţ).

Redacţia revistei *Puncte Cardinale* îi roagă pe abonaţii săi din Europa (Germania, Elveţia, Franţa, Italia, etc.) să expedieze costul abonamentului anual direct pe adresa **Gabriel Constantinescu, Calea Dumbrăvii nr. 109, 2400 Sibiu, România**, deoarece d-l ing. Constantin Apolzan, căruia îi rămânem recunoscători pentru sprijinul pe care ni l-a acordat ani de-a rândul, nu mai poate oficia acest serviciu.

DREAPTA, STÂNGA, NAȚIONALISMUL

Valeriu NEȘTIAN

Fie și polemică, o discuție de cultură politică asupra Dreptei, Stângii și naționalismului solicită trimitere la articolul lui Nae Ionescu "Tot despre «dreapta» și «stânga»", publicat în ziarul *Cuvântul* din 26 iunie 1933. Pentru autorul *Rozei vânturilor*, ambele denominațiuni "nu sunt suficient de precizante, așa încât să determine situațiuni structural deosebite". "Teoreticește – susține reputatul logician, filosof și publicist «dreapta» și «stânga» nu sunt în domeniul politic noțiuni complet diferențiate". Nefiind ele univoc definite, așadar, interesul practic cuvine-se să cadă pe examinarea *realităților politice*, "pentru a delimita problemele și a găsi *soluții de guvernare*". Altfel, atitudinile critice "nu au nici un sens". Aserțiuni care nu-și pierd astăzi viabilitatea. Dimpotrivă.

De aceea, banala asertiune "dreapta naționalistă" (v. "Ponciful «dreptei naționaliste»: Originile unei erori", de Ioan Alexandru Baltag, din *Puncte cardinale*, nr. 8/2001), dar și serialul d-lui Răzvan Codrescu pe tema naționalismului, trebuie judecate dincolo de idei conflictuale, departajări și deosebiri de nuanțe, practic viabile și interșantabile de la poziție la poziție, de la o perioadă istorică la alta. A izola "in vitro" fenomenul e o atitudine obstructivă, care încearcă să pună chestiunea Dreptei și a Stângii în contexte opace față de complexitatea, față de contradicțiile lor ireductibile. Termeni ca *dreapta, centru-dreapta, aripa de dreapta*, "*Noua Dreaptă*", *extrema dreaptă* ș. a. din limbajul politic actual reflectă și o seamă de frecvente regrupări determinate de nevoia adaptării la mutații și situații critice cu care se confruntă lumea contemporană. Pentru a-și recondiționa, bunăoară, credibilitatea internă și externă și adeziunea într-un câmp social mai larg, unele partide politice sau fracțiuni recurg la abzicerea lor de la poziția tradițională de dreapta, ce poate implica un naționalism funcțional. Pe motiv că istoria alunecă spre stânga...

Dar ce înseamnă *a fi de dreapta*? În mod aplicat și adecvat, înseamnă - nu e rău a reaminti - să împărtășești și să promovezi *ofensiv* o doctrină conservatoare (nu conservatorismul!) legată de natura societății civile, cu accent pe tradiție, continuitate, devotament, ca principali lianți sociali. O doctrină/conduită a obligației moral-politice structurate în termeni de disciplină, legitimitate, respect mutual. De aici împotrivirea față de încurajarea rupturilor dintre lege și moralitate, dintre susținerea intereselor statului național și ale societății civile, credință în proprietatea privată, în piața economică liberă capitalistă, ca singurul mod de producție compatibil cu libertatea umană. Stânga? Stânga manifestă cel puțin rezervă, dacă nu chiar ostilitate, față de proprietatea privată, preferând-o pe cea "socială" și optând pentru controlul statului asupra vieții socio-economice, culturale, educative e.t.c., pe cât posibil fără ca acesta să intre în conflict cu drepturile omului; apoi "credința în progres", dorința (formală) de înfăptuire a justiției sociale, năzuința instaurării unui stat asistențial. Unii oameni de stânga, adepții "politicii radicale", se arată azi convertiți în ... naționaliști (și în capitaliști) din pricini strategice: cucerirea sau menținerea Puterii. De fapt, sunt eforturi demagogice de mascare a adevăratelor țeluri politice, dată fiind atitudinea potrivnică a maselor față de variatele internaționalisme noi. Alții, însă, au rămas ferventi internaționaliști. Dar aproape toți se descriu ca social-democrați, socialiști ori comuniști, doritori să instaureze (consolideze) autoritarismul roșu, fie prin revoluție, fie pe calea reformelor. *După posibilități și necesități conjuncturale*. Ideologii intermediare, precum liberalismul, postmodernismul, gauchismul, progresismul, "naționalismul de stânga" etc. sunt, în ultimă analiză", avangărzile ateo-comunismului. Cu misiunea de a opera dezarmarea psihică, intelectuală, morală a individului și comunității, ruinarea credințelor naționale și creștine, pregătirea terenului în vederea "victoriei" mondialismului (globalizării).

Să fim realiști. Sentimentul, tendința, practica politică bazate pe promovarea ideii naționale (nedespuiată de conținutul ei social!), a iubirii lucrătoare față de specificul și tradițiile propriei națiuni, în afara oricăror exclusivisme și exagerări, cuprinde în prezent *un întreg spectru de opinii și interese de la Dreapta la Stânga*. Dar naționalismul autentic se justifică prin *originea supranaturală a Neamurilor*. Găsim destule puncte de sprijin în Biblie pentru a susține această *teză fundamentală*. E o realitate la fel de evidentă în Scriptură, în predanie, în viața de toate zilele. Iisus amintește de persoane, dar și de neamuri: "Mergeți, învățați toate neamurile" (*Matei* XXVIII, 19; *Marcu* XVI, 15-16). Ele sunt chemate să intre în componența Bisericii, să adere la unitatea creștină *ca neamuri*, cu identitatea lor distinctă, diferită, specifică. Iată ce se spune în revelație: "Dumnezeu cel viu, care a făcut cerul și pământul, marea și toate cele ce sunt într-însa, a îngăduit, din timpurile trecute, ca *toate neamurile* să meargă pe căile lor" (*Fapte* XIV, 15-16). Adică să-și păstreze *identitatea etnică*, în sânul identității creștine, *până la urmă*, când "toate neamurile vor aduce măreția și slava lor înaintea lui Dumnezeu, Dreptul Judecător" (*Apoc*. XXI, 26). Sf. Ev. Matei e precis în privința asta: "Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile, și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte păstorul oile de capre" (*Matei* XXV, 32). Prin urmare, în viziune creștină, neamurile se individualizează ca niște națiuni până în vremea noastră (cf. *Ortodoxie și românism* de D. Stăniloae). Lucru de care ele sunt mândre! La români (și nu numai la ei!) *nu există naționalism - și cultură - fără religie*. Excepții "post-creștine" confirmă regula! Oricum, ca să fie *naționalistă*, Dreapta românească trebuie să fie *creștină*. Ceea ce-i imposibil cu Stânga...

De unde justa condamnare a șovinismului, a naționalismului rasist, dragostea hristică fiind incompatibilă cu ura interpersonală, cu dușmănia între națiuni și etnii. Dar și cu "Dreapta-Stânga naționalistă" de factură atee, materialistă ori "laicizantă" ("laicismul este ateism politic revoluționar, constrâns să tolereze puterea realității religioase, după ce n-a izbutit s-o sugrume" – *apud* Nichifor Crainic, "Titanii ateismului", în *Puncte cardinale în haos*, ediția 1939). A fi în slujba xenofobiei pe-adevăratelea înseamnă a te constitui în parte beligerantă contra altor indivizi și națiuni. Dar de aici și până la a socoti că trebuie să se facă abstracție de caracterele etnice, naționale, e o distanță foarte mare. Este chiar o altă problemă! Căci *nimeni nu identifică românismul cu ateismul sau cu "laicismul", nici etnicitatea cu rasismul*, cum procedează cu rea intenție ultrademocrații: bezbojnici. Ei, care, după ce-și expun teoria, vor să probeze și onestitatea, articulând câteva cuvinte de înțelegere despre "naționalismul rezonabil". Însă o fac depunând toate eforturile ca un astfel de românism să nu poată fi apreciat, tolerat, realizat...

Precizare redacțională: **continuarea articolului "Naționalismul între tradiție și actualitate" de Răzvan Codrescu va apărea în numărul următor.**

COMENTARIU LA CARTEA LEVITIC

(urmare din pag. 10)

și turnări, fiecare din ele la ziua hotărâtă: afară de zilele de odihnă ale Domnului, afară de darurile voastre, afară de toate afierosirile voastre și afară de tot ce aduceți din evlavie și dați Domnului, în ziua a cincisprezecea a lunii a șaptea, când vă strângeți roadele pământului, să sărbătoriți sărbătoarea Domnului șapte zile: în ziua întâi este odihnă și în ziua a opta iară este odihnă. În ziua întâi să luați ramuri de copaci frumoși, ramuri de finic, ramuri de copaci cu frunzele late și sălcii de râu și să vă veseliți înaintea Domnului Dumnezeului vostru, șapte zile. Să prăznuiți sărbătoarea aceasta a Domnului șapte zile în an: acesta este așezământ veșnic în neamul vostru. În luna a șaptea să o prăznuiți. Să locuiți șapte zile în corturi: tot israelitul băștinaș să locuiască în corturi, ca să știe urmașii voștri că în corturi am așezat Eu pe fiii lui Israel, când i-am scos din pământul Egiptului. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru! Astfel a grăit Moise fiilor lui Israel despre sărbătorile Domnului".

Sărbătorile lunii a șaptea se încheiau cu prăznuirea Sărbătorii corturilor, 15-22 Tișri, rânduită în amintirea celor 40 de ani petrecuți în pustie, când evreii au trăit în corturi. *Sărbătoarea corturilor* (*chag hassukkoth*) exprimă și mulțumirea adusă lui Dumnezeu pentru strângerea recoltelor de toamnă, de aceea mai poartă și numele de *sărbătoarea culesului* (*chag heasif*). Ebraicul *sukoth* "nu desemnează cortul propriu-zis al nomazilor, ci un adăpost improvizat, construit din ramrui și frunze de arbori. Prin această sărbătoare evreii marcau comemorarea anuală a traversării deșertului; în calendarul lor agricol, această zi mai semnala de asemenea sfârșitul sezonului recoltelor"[15].

"În răstimpul celor șapte zile cât dura sărbătoarea colibelor, întreaga comunitate participa la intense ritualuri care, cu vremea, au căpătat un caracter carnavalesc. Unul din gesturile ritualice caracteristice era utilizarea ramurilor și a frunzelor de arbori pentru a construi adăposturi efemere, care să evoce vremea rătăcirii prin pustie după exodul din Egipt. Numele ebraice ale arborilor n-au putut conduce la identificarea exactă a plantelor respective"[16]. Cel mai probabil, copacii indicați ar fi:

- *copacii frumoși*, arborii citrici;
- *finicul* e, desigur, palmierul;
- *copacii cu frunze late* ar putea desemna orice fel de ramuri înfrunzite sau, după unii comentatori, ramurile de mirt;
- *sălciile de râu* indică, probabil, plopul de Eufrat.

Ramura verde și în special cea de finic simbolizează victoria, ascensiunea și nemurirea. "Zicând: *să vă luați în prima zi rod frumos din pom și tufe de finic*, face indirect îndemn la punerea în practică a învățăturilor divine, care duc la înfrângerea poftelor, la îndepărtarea păcatelor, la curățirea și înfrumusețarea sufletului"[17]. Prin ziua întâi (sau a opta) înțelegem ziua Învierii: "Așadar, Sărbătoarea corturilor este ziua Învierii. Atunci, în prima zi a învierii, în ziua judecății, când voi fi întrebat dacă mi-am împodobit cortul cu cele poruncite, atunci voi răspunde că m-am împodobit cu ramurile castității și cu roadele virtuții"[18]. "Adunate fiind în jitniță cele de pe ogoare și strânse fiind rodurile fiecăruia, e aproape sărbătoarea prealăudată a înfigerii corturilor, care înfățișează petrecerea din rai și readuce pe om la împărtășirea de cele de la început. Căci socotim că fixarea corturilor este fixarea spirituală și mai adevărată a corpurilor omenești și învierea lor din stricăciunea ce-a intervenit și readucerea la nestricăciune. Iar prima și a opta zi e odihnă. Căci înainte de neascultarea de la început, când nu pătrunsese în noi păcatul atotobositor, care ne-a pus jugul cu adevărat împovărător și anevoie de purtat, aveam o viețuire liberă și ușoară și fără nici o osteneală în începutul și rădăcina neamului, în Adam. Iar venind Hristos, am revenit din starea intervenită a ostenelilor la starea de la început, în ziua a opta"[19].

(va urma)

15. LEV, p. 198.

16. *Ibid.*
17. Metodiu de Olimp, *Banchetul*, III.
18. *Ibid.*
19. Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, XVII.

PARSIFAL

Prietenul meu furios îmi spune:
- În Biblie nu este scris *să nu tragi sabia*,
ci "cine trage sabia, de sabie va pieri!".
Aşa că nu vă mai filologiţi,
coborîţi din bibliotecă în stradă
şi faceţi dreptate (atît cît se poate)!

Am coborît în stradă.Ce-aş fi putut opune?
O absenţă frenetică?
O incandescenţă de gheaţă?
Un cavalerism limfatic?
Doar strigătul meu – peste ziduri:
- Unde eşti, aproapele meu,
Ca să te iubesc ca pe mine însumi?!

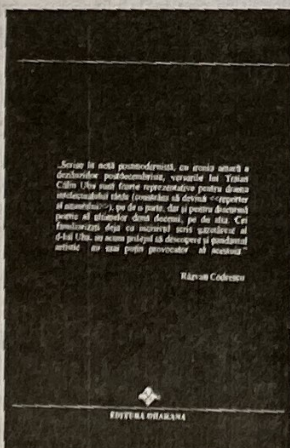
ATENT

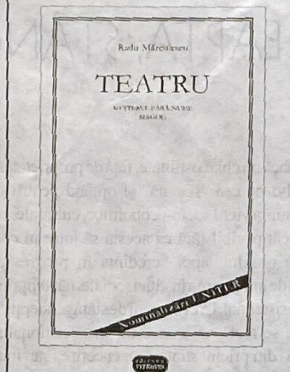
Am omorît păianjenul.
Îi spun:
- Îmi pare rău, maestre,
dacă erai afară,
nu te-aş fi omorît,
dar trebuie să fiu foarte atent
cu tot ce-mi intră-n casă
şi în suflet.

SETEA DE SETE

- M-aţi disciplinat pînă la sînge,
pînă la lipsa de sînge.
Mi-aţi tocit toate impulsurile
pînă la aşteptare.
Mi-aţi ascuţit toate cuvintele
pînă la tăcere.
Încă mai am tăcere şi aşteptare,
dar îmi este sete,
îmi e foarte sete.

- Mulţumesc, Doamne, pentru setea
pe care mi-o dai.
Nu sînt încă vrednic de Setea-cea-Mare,
dar aspir la această funcţie,
la această demnitate supremă
de muritor de Sete.

MITROPOLITUL GRIGORE ROŞCA: Înainte de a pleca, să mai privesc o dată acest înfricoşat Judeţ de Apoi. Meştere, de cîte ori l-ai zugrăvit pînă acum, nicăieri nu ţi-a izbutit atît de straşnic ca aici.

MEŞTERUL: Tot ce se poate, Stăpîne. De la o vreme şi el s-a apropiat mai mult de noi, aşa că l-am putut vedea mai de-a dreptul. Toate urgiile şi toate fărădelegile care se revarsă necontenit peste veacul nostru, ce sînt ele decît peceţi ale Judecăţii?

MITROPOLITUL GRIGORE ROŞCA: Şi dumneata chiar crezi cu adevărat că Veacul de Apoi e atît de aproape de al nostru?

MEŞTERUL: Aproape? ...Hm ... Parcă e chiar dedesubtul lui. Cîteodată, cînd caut la toate cîte-s în jurul nostru, mi se pare aşa, ca şi cînd lumea asta văzută ar fi căptuşită pe partea cealaltă, nevăzută, cu Veacul de Apoi; şi că, dacă aş rîcîi-o niţel cu unghia, aş da pe sub ea de aripile îngerilor, de aurul aureolelor sfinţilor, de argintul trîmbiţelor Judecăţii şi aş auzi de dincolo cum trosnesc păcatele lumii în vîlvătăile rîului de foc şi cum cîntă în înălţimi slava îngerilor şi bucuria mîntuiţilor.

MITROPOLITUL GRIGORE ROŞCA: Ciudată şi nouă la auz e vorbirea aceasta a dumitale! O, abia acum îţi înţeleg zugrăveala! "A venit peste noi Veacul cel de pe urmă, a spart pojghiţa asta văpsită cu deşertăciuni, care se cheamă **lume**, şi s-a revărsat peste veacul nostru!". Aşa pare a-mi striga un glas dinlăuntru la înfricoşata ei privelişte [...] Dar spune-mi: de ce n-ai iscălit-o? Acum, că ai şi nume, pentru ce nu ţi l-ai trecut în pisanie, alături de al meu, cum îţi dădusem încuviinţare?

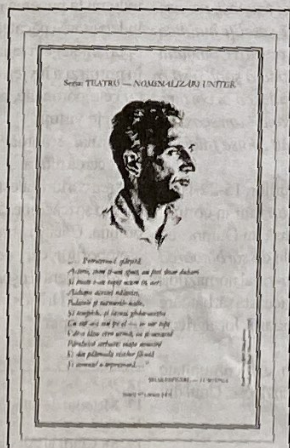
MEŞTERUL (*descumpănit*): Pentru că icoana aceasta, ca oricare alta de altfel, n-am zugrăvit-o în numele meu.

MITROPOLITUL GRIGORE ROŞCA: Dar în numele cui?

MEŞTERUL: În numele celor fără de nume [...] Ei au stat în spatele meu şi mi-au purtat mîna pe crudul tencuielii [...] Din vedeniile lor şi din truda zugravilor de dinaintea mea a crescut vreme de veacuri acest arbore de chipuri [...] Cu ce drept mi-aş trece pe icoana asta doar eu numele, cînd pe ale celorlalţi împreună-truditori le-a înghiţit uitarea pămîntului?

MITROPOLITUL GRIGORE ROŞCA: E drept şi ce spui dumneata, Meştere. Totul în icoana asta era făcut de cei ce ţi-au mers înainte. Se aştepta doar mîna care să aprindă în ea luminile din cealaltă lume [...] Iar mîna aceea a fost a dumitale. Măcar pentru atît şi tot ţi-ar fi fost vrednic numele să-ţi fie pus în pisanie.

MEŞTERUL: Fie că mi l-aş fi pus, fie că nu – e totuna. Mai curînd ori mai tîrziu, pe toate ni le şterge uitarea, cum le-a şters şi pe ale acestora de aici, de sub glie, care au înălbit cu oasele lor cîmpiile Moldovei, de n-a putut trece peste ele păgînul. Au lor cine le-o mai păstra numele? Fără, poate, numai Cartea aceea a Vieţii de pe scaunul Judecăţii (*arătînd-o pe perete*). Dar în ea noi nu ne putem nici scrie, nici şterge...

Fugiţi că vine dracul!

De cîte ori făcea bunica vara pita, după ce o scotea din cuptor, risipea pe vatra încă fierbinte poame din grădină: vişine, pere, prune sau mere tăiate felii. Le lăsa cîteva zile să se usuce şi apoi, cînd trebuia să le scoată şi să le aşeze la soare, mă băga pe mine în cuptor de le adunam şi le scoteam afară. Abia aşteptam să fac treaba asta. Mă dezbrăcam în pielea goală şi intram în cuptor, şi adunînd poamele,mă umpleam peste tot de funingine şi aşa ieşeam de acolo. "Aşa-i, maică, că acum seamăn cu un drac?". "Semeni tu şi nemînjit", îmi spunea maica, rîzînd.

Luam apoi doi tăciuni, pe care îi ţineam la frunte în chip de cornițe, şi aşa o luam la fugă, strigînd pe uliţa satului: "Fugiţi că vine dracul!", speriind copiii şi orătăniile, stîrnind colbul şi cîinii după mine. Lumea ieşea la poartă să vadă ce-i. Dam apoi buzna în vale, în mijlocul copiilor de la scăldat, alergînd în susul şi în josul rîului, pînă oboseam. Cînd nu mai speriam pe nimeni, mă trăgeam la marginea apei şi mă frecam cu mîl, apoi alergam în bulboana morii şi mă făceam din drac iar copil.

Alergam apoi la bunica şi mă lăudam cum i-am speriat pe copiii satului, de nu m-a cunoscut nici unul. Mă lăsam moale în apa din ciubărul de baie, unde mîinile uscate ale bunicii mă făceau iar băiat cuminte.

Ce te legeni, codrule?

Aveam eu o taină, pe care o descoperisem de mic şi pe care n-am spus-o niciodată nimănui. Mă furişam în pădure singur, călcînd cu sfială pe frunzele uscate. îmi căutam un loc potrivit în iarba de pe jos, mă aşezam pe spate privind cerul, prin frunzişul copacilor, apoi începeam să cînt. Cînd eram mic, îngînam "Codrule, ce te mîndreşti?", şi mai apoi, cînd am învăţat "Ce te legeni, codrule?", îl cîntam pe aceeaşi melodie. Şi – minune! – ramurile începeau să se legene după cîntecul meu.

Mi se împăienjeanau ochii, privind norii albi, călători prin verdele frunzelor şi albăstriul cerului, un fior dulce mi se urca pe furca pieptului, mă simţeam uşor, de parcă nu mai eram acolo şi cîntecul parcă nu-l mai cîntam eu. Şi, petrecut, mă legănam cu crengile şi cu norii. O împăcare şi o dragoste nemărginită îmi inundau inima, o duioşie ce nu poate fi spusă în cuvinte, dar însumi eu nu mai eram eu, ci o undă de cîntec şi de vînt, topit în cuprinsul nemărginirii.

Era vis? Nu era vis, că nu dormeam. Eram treaz? Nu eram nici treaz. Eram petrecut în altă lume, unde nu era decît pace şi fericire.

Acele clipe, cît dura cîntecul, au fost cele mai frumoase din copilăria mea. Ieşeam din codru călcînd uşor şi eram atît de împăcat şi de bun cu toţi şi cu toate, iar ce purtam în suflet nu l-aş fi mărturisit nimănui, pentru nimic în lume...

O reeditare impecabilă:

Corespondenţa cu Welt-Dienst

de Ion I. Moţa, Ed. "Europa", München, 2000

*Anul trecut a apărut, în Colecţia "Europa" din München, în îngrijirea neobositului editor de carte românească (şi îndeosebi legionară) Ion Mării, corespondenţa dintre Ion Moţa şi "Serviciul Mondial" (**Welt Dienst**) din Erfurt (Germania), din perioada 1934-1936. Cartea este, de fapt, o reeditare a unei broşuri publicate de C. Papanace în 1954, care are pe copertă următoarele date: Ion I. Moţa, **Corespondenţa cu "Serviciul Mondial" (1934-1936)**, cu introducere de Constantin Papanace, Editura "Armatolii", Cetatea Eternă [Roma], 1954. În 1996, broşura a apărut şi în limba italiană, tradusă şi prefaţată de Claudio Mutti. Prezenta reeditare, intitulată **Corespondenţa cu Welt-Dienst (1934-1936)**, este bilingvă (româno-franceză) şi cuprinde, în afară de introducerea şi postfaţa semnate de Constantin Papanace, şi o prefaţă a lui Claudio Mutti, probabil aceeaşi care însoţeşte traducerea italiană din 1996.*

*Pentru a înţelege importanţa acestei corespondenţe, remarcată atât de Papanace, cât şi de Mutti, este necesar să spunem câteva cuvinte despre "Serviciul Mondial". **Welt-Dienst**-ul era un Institut internaţional pentru studiul problemei evreieşti, fondat în 1933 de un colonel pensionar, Theodor Fritsch, cu sediul la Erfurt, dar cu legături în mai multe ţări (Olanda, Belgia, Luxemburg, Elveţia, Austria, Ungaria), în vederea creării unui "Birou de asistenţa tehnică" specializat în culegerea de ştiri despre activităţile iudaismului în contrainformaţii şi propagandă. Prima scrisoare a lui Moţa adresată unui membru al "Serviciului Mondial" datează din 27 martie 1934 şi este scrisă din închisoarea Jilava, în preajma procesului intentat Gărzii de Fier în legătură cu asasinarea lui Duca. Din felul cum se adresează însă corespondentului său din Erfurt, pe care îl consideră prieten, reiese că ei mai corespondaseră şi înainte de această dată. Ultima scrisoare a lui Moţa este datată 21 decembrie 1935. De atunci nu a mai scris, cu toate că respectivul corespondent i-a mai trimis câteva scrisori şi în 1936 (ultima, în limba germană, datând din 21 septembrie 1936).*

După cum remarcă şi Constantin Papanace în introducere, "aceste scrisori, alături de circulările Căpitanului, vin să lămurească o serie întreagă de fapte politice în legătură cu prigoana dezlănţuită de guvernul prezidat de I. G. Duca, în iarna anului 1933".

*Apoi, această corespondenţă lămureşte unele probleme ideologice (sau de altă natură) privind Mişcarea Legionară. De exemplu, sunt cunoscute acuzaţiile aduse de anumite cercuri că doctrina legionară ar avea o concepţie rasistă, asemeni celei naziste. Or, aceste acuzaţii sunt contrazise de felul cum pune Moţa, într-una dintre scrisori, această problemă. În concepţia lui, ca şi în concepţia legionară în general, rasa este doar **unul** dintre factorii care stau la baza manifestărilor unui popor. Nu **unicul**, cum încearcă să acrediteze doctrinele rasiste. Această idee este categoric exprimată în următorul paragraf din scrisoarea amintită: "Nu admit teoria că religia este fondată pe specificul rasei, specific pe care ea îl poate avea în formele sale exterioare, în ritualul său, dar nu în conţinut, care nu este de esenţă umană, ci divină, parvenit nouă prin revelaţie şi nu prin geniul rasei; apoi, eu cred că grija pentru păstrarea purităţii sângelui naţional nu trebuie să fie împinsă dincolo de o anumită limită moderată, fiindcă asimilarea popoarelor neiudaice este un fapt real care, exceptând unele cazuri, nu este dăunătoare unui popor, aşa încât nu există nici un motiv ca ea (asimilarea) să fie evitată cu desăvârşire în viitor - fără a admite, bineînţeles, o acţiune de deznaţionalizare forţată, nenaturală".*

*De asemenea, reiese din aceste scrisori importanţa pe care Moţa o acordă factorului **moral** în soluţionarea unor probleme spinoase ale ţării. De exemplu, el susţine că rezolvarea problemei evreieşti din România nu este posibilă decât "printr-o acţiune de renaştere morală a poporului român".*

În sfârşit, în această corespondenţă sunt demontate cu argumente de netăgăduit acuzaţiile calomnioase care se aduc Mişcării Legionare în legătură cu pretinsele inspiraţii şi subsidii naziste.

Demostene ANDRONESCU

Redacţia *Punctelor Cardinale* face un apel către abonaţii, din ţară sau din străinătate, care nu şi-au achitat abonamentele pe anul în curs, să urgenteze expedierea sumelor restante sau să confirme - fie telefonic, fie în scris - renunţarea la abonamentele respective. Situaţia actuală ameninţă serios subzistenţa revistei, care se confruntă cu una dintre cele mai nefaste perioade din cei peste 10 ani de apariţie.

Înţelegerea şi sprijinul cititorilor săi fideli îi sînt mai necesare decît oricînd celei mai vechi şi mai constante publicaţii de dreapta din România postdecembristă.

Puncte cardinale

O carte de excepţie:

Gheorghe - roman concentraţional

de Constantin Iorgulescu, Ed. Crisserv, Mediaş, 2001

Această carte, de 301 pagini, este prima din literatura română (după ştiinţa mea) care, îmbinând realitatea cu ficţiunea, face nu doar prezentarea, ci un fel de radiografie a lumii sondorilor şi cuprinderea ei în rosturile organizării sociale din a doua jumătate a veacului al XX-lea, sub orânduirea comunistă.

Este un altfel de roman social, însuşi titlul *Gheorghe* chemându-l în gândul nostru pe *Ion*, celălalt roman social, scris de Liviu Rebreanu, în care eroul principal este un ţăran român din satul tradiţional.

Spre deosebire de Ion, Gheorghe Mărculescu, eroul romanului, nu numai că se consideră ţăran, dar aparţine acelei categorii, psihologică înainte de a fi socială, acţionând mereu alături de sondorii de la diferitele sonde, puncte de lucru ale Centrului de cercetare şi proiectare a gazelor naturale, situat într-un orăşel de provincie.

Gheorghe Mărculescu, inginer stagiar în domeniul "petrol şi gaze", fost şef de promoţie la facultatea de profil, nu acceptase reţinerea sa la catedră, în învăţământul superior, motivat fiind de apropierea de noul său loc de muncă a meleagurilor natale, unde îi mai trăiau încă părinţii, dar şi de dorinţa sa de a-şi dubla pregătirea teoretică, inginerească, prin adăugirea celei practice, din producţie.

În paralel cu trecerea lui pe la diferitele sonde, puncte de lucru, dar şi prin activitatea administrativ-tehnică din Centrală, viaţa personală a eroului se întrepătrunde cu cea a funcţionărimii tehnice şi administrative din această centrală industrială în care, prin practica şi competenţa sa (exemplară descrierea stingerii unei sonde erupte, în care se implică), devine unul dintre specialiştii Centrului.

Prin căsătoria sa cu o doctoriţă, medic neurolog, este acceptat în societatea mondenă a celor care conduc oraşul, situaţie care îi permite o bună cunoaştere a lumii contemporane, reflectată corespunzător în roman.

De ce, însă, acest roman poartă subtitlul de "roman concentraţional"? Pentru că inginerul Mărculescu a cunoscut direct, elev la liceu fiind, ca reţinut timp de două săptămâni, activitatea de represiuni bestiale a Securităţii, dar, neştiind despre Frăţiile de Cruce - în care erau cuprinşi colegii săi din clasele mai mari - nimic care să-l poată implica juridic, fusese eliberat; însă acest episod a avut parte de o consemnare în dosarul său de cadre, cu consecinţele barării oricărei ascensiuni sociale ulterioare. Mai mult, având-l coleg de cameră, în spaţiile de cazare, pe geologul Nae Romanescu, află de la acesta, om deosebit, introspectiv şi studios, că avea o experienţă a detenţiei la Piteşti, în timpul criminalei "reeducări comuniste", apoi la Canalul Dunăre-Marea Neagră şi alţi doi ani trăiţi în D. O. (domiciliul obligatoriu) pe Bărăgan, pentru vinovăţia de a nu-şi fi vândut ("turnat") colegii doritori să organizeze ceva împotriva "regimului", ceea ce conform Codului Penal al comuniştilor se numea "omisiune de denunţ".

Nae Romanescu, geologul, îi încredinţase spre păstrare lui Gheorghe Mărculescu un Caiet de însemnări proprii privind perioada detenţiei şi încercările ei; din acest Caiet de însemnări romanul cuprinde pagini, intercalate, cu fapte din universul concentraţional sau cu reflecţii asupra lor. La posibilul reproş al folosirii cuvântului sub forma "concentraţional" (nu "concentraţionar") am avea de spus că autorul cunoaşte bine limba română şi că i s-a părut (ca şi mie) că suna mai "româneşte", că nu dicţionarele fac limba ci invers şi că unul dintre meritele scrisului este acela de a face ca limba să devină mai apropiată de cea vorbită şi de posibilele înmulţiri sau adecvări ale cuvintelor, cunoscând că există "dublete" (*familial* şi *familiar*, cu sensuri diferite).

Romanul *Gheorghe* fiind a şasea carte a autorului, se cuvine să le amintim şi pe celelalte: *Dimensiunea transcendentă a politicului*, Ed. Puncte Cardinale, Sibiu, 1997; *Teatru de sertar*, vol. 1, 1998; *Mămăligă cu fasole*, 1993; *Teatru de sertar*, vol. II, 2000 (toate trei la Ed. Societăţii Scriitorilor Români); *Închisoarea Inocenţilor*, Ed. Crisserv, Mediaş, 2000 - cu precizarea că, toate fiind în regia autorului, trebuie evidenţiată strădania şi sacrificiile acestuia de a dărui literaturii române eseuri, teatru, proză satirică şi proză memorialistică şi, în sfârşit (pe care l-am dori un început!), un roman concentraţional, justificând plenar cei opt ani trăiţi ca deţinut politic la Târgşor, la Peninsula, la Jilava, la Aiud...

Aceste cărţi au constituit totodată o şcoală vie a scrisului, având acum în *Gheorghe* un fel de pandant al lui *Ion* de Liviu Rebreanu, un termen de comparaţie pentru devenirea ţăranului român în vremea celei mai crunte prigoane asupra duhului românesc-creştin.

Este o adevărată împlinire literară: observaţia, ironia şi autoironia, limba expresivă, dialogurile proaspete şi puterea de evocare conferă acestei cărţi valoarea ei excepţională ca document, ca mărturie, ca măiestrie aplicată.

Este o carte fierbinte de duhul unui luptător pentru schimbarea societăţii româneşti în spiritul credinţei în Dumnezeu şi al iubirii de neam până la acceptarea jertfei, linii directoare ale Mişcării Legionare.

Ilustrativ pentru luptătorul Constantin Iorgulescu este următorul protest, reprodus pe ultima copertă a unei cărţi scrise de el: "E de-a dreptul penibil să mă adresez primului-ministru al ţării ca să beneficiez de un drept elementar, ce nu-i este refuzat nici unei persoane din lumea civilizată, de-a poseda rodul muncii sale. De ce să mi se ia poeziile, romanele, piesele de teatru?" (din MEMORIUL înregistrat cu nr. 69415, din 10 octombrie 1988, adresat primului-ministru, în urma ridicării de la domiciliu a unor lucrări literare). Insistăm asupra datei: 10 OCTOMBRIE 1988; şi a faptei: un fost deţinut politic anticomunist scrie, protestează împotriva unui act abuziv al poliţiei politice comuniste: Securitatea!

Gheorghe STĂNESCU

BISERICA PUSĂ LA ZID

În ultima vreme, am constatat o intensificare a ofensivei contra Bisericii Ortodoxe Române. E explicabil de ce: BOR și Armata își păstrează primele locuri în topul încrederii pe care populația o acordă instituțiilor din România. "Reforma" din Armată o vom trata cu un alt prilej. Ne vom ocupa aici numai de ultimul atac contra BOR: apariția cărții *Religie și naționalism. Ideologia Bisericii Ortodoxe Române sub regimul comunist* a istoricului Olivier Gillet – lansată nu demult la București.

Teza pe care o susține Gillet este, în esență, aceea că, de-a lungul vremii, BOR a colaborat cu statul, indiferent de compromisurile pe care a trebuit să le facă. Pe o asemenea "tradiție" s-ar înscrie, în viziunea istoricului francez, și colaborarea dintre BOR și statul comunist ateu. Mai mult, "ortodoxia este organizată etnic" – motiv pentru care ar fi de la sine izolaționistă și antidemocratică.

Într-un interviu acordat ziarului *Evenimentul zilei* din 26 mai a. c., Gillet face cîteva considerații care ne lămuresc în privința a ceea ce urmărește cartea sa. Astfel, el pretinde că "Biserica Ortodoxă [Română] și credincioșii săi au contribuit la edificarea societății socialiste". Puțin mai încolo, îndulcește tonul, declarînd: "Biserica a fost înșelată de Cezar, adică de Ceaușescu, șeful statului, sub aparența românismului. Asta pentru că Biserica Ortodoxă Română s-a integrat tradiției românismului, ca între cele două războaie mondiale, făcînd din nou legătura, conexiunea, între românism și ortodoxie". Dar aparenta scuză pe care o găsește Bisericii este perfidă, insinuînd o dată că naționalismul ar fi fost fundamental pentru politica lui Ceaușescu, iar apoi că între comunismul românesc, pe de o parte, și românism și ortodoxie, pe de alta, ar fi existat o afinitate structurală. În subtext, Gillet mai spune că românismul interbelic (în speță, legionarismul) și pseudo-naționalismul comunist promovat de Ceaușescu ar fi fenomene similare – vechi clișeu ideologic prin care naționalismul autentic este înjosit în asociere cu ipocrita postură zisă "naționalistă" a comunismului! BOR are parte de același tratament: "Biserica îi servea lui Ceaușescu în politica sa izolaționistă, mai ales de a sublinia caracterul latin într-o mare slavă", după cum declară Gillet. Și mai departe: "în ceea ce privește «apostolatul social», putem vorbi de o comunizare a mesajului creștin".

Urmează răspunsul la o întrebare-cheie, care-i muncește pe toți politrucii noilor ideologii: Este BOR o piedică în calea democratizării României? Iată ce decretează Gillet: "... românii, dar în general în toată zona balcanică, consideră că Bisericile Ortodoxe au luptat pentru emancipare și pentru eliberarea de sub imperiul turcesc. E rațiunea pentru care se crede în general că Biserica Ortodoxă a favorizat democrația. Dacă privim dintr-un alt unghi, poate fi un obstacol al democrației, pentru că este un obstacol al pluralismului. Asta înseamnă că Bisericile Ortodoxe, și cea română în special, sînt un obstacol, o stavilă în calea tranziției democratice". Numai cît nu indică și modalitatea de a înlătura obstacolul din drumul spre fericirea noastră democratică! Democrat ar fi să permitem *tuturor* sectelor antihristice să umple țara (cum au început deja s-o facă), iar BOR să nu mai ia atitudine față de nici o lege care încalcă dreapta credință și normele creștine în general. Cum și sugerează istoricul: "Care este libertatea de gîndire a românilor care nu sînt ortodocși, pentru că în cele din urmă *nu* sînt niște adevărați români?".

Dumnezeu a rînduit ca neamul românesc să se nască încreștinat și să păstreze dreapta credință de-a lungul a două milenii. Fibra spirituală a neamului este, deci, creștin-ortodoxă. Nimeni nu neagă astăzi realitatea că există și buni români de confesiune greco-catolică sau romano-catolică. Devenirea *lor* spirituală întru romano-catolicism sau greco-catolicism a fost însă accidentală, sub presiunea istoriei, nu naturală, organică.

Despre românii care au îmbrățișat alte culte/secte *fără a fi forțați* nu se poate spune decît că sînt de două ori liber-trădători: ai neamului din care s-au născut și ai credinței

strămoșești. Însă numărul lor este atît de neînsemnat încît merită mai degrabă ignorați. Este asta lipsă de democrație? Ei bine, dacă a-mi apăra identitatea moral-spirituală este o lovitură dată democrației, atunci, ca naționalist-creștin, prefer fidelitatea față de Dumnezeu și de mine însumi.

Nimeni nu împiedică pe nimeni să gîndească și să creadă ce vrea. Dar nici pe mine nu mă poate obliga nimeni să nu-i consider pe cei care-și părăsesc credința drept trădători. Întrebarea retorică a lui Gillet – "Ce loc ar avea o persoană care este atee, agnostică sau care are altă opțiune religioasă?" – nu-și are justificare. BOR nu participă la conducerea statului, deci – nici dacă ar vrea – nu i-ar putea marginaliza politic sau social pe cei rătăciți. Ca să nu mai vorbim despre adevărata menire a Bisericii, care-i chemată să-i îndrepte pe păcătoși, iar nu să-i piardă.

În final, revin la acuzația de colaborare a ierarhilor ortodocși români cu regimul comunist și zic: e adevărat, unii au făcut-o, dar numai Dumnezeu îi poate judeca. Să nu ridicăm noi, păcătoșii, piatra; și, mai ales, să nu confundăm o ierarhie trecătoare, parțial și conjunctural nevrednică, cu Biserica/Ortodoxia.

De ce nu ne-am aminti, în schimb, că sute de preoți ortodocși au fost ostracizați, au suferit schingiuiri, ani de temniță grea, prigoană, ba chiar moarte martirică? E oare democratic să contabilizăm frenetic păcatele și să uităm sistematic virtuțile?

Iată o listă incompletă a ierarhilor și preoților ortodocși români omorîți de comuniști (întocmită de C. Aronescu-Bărăgan și apărută în nr. 4 al publicației *Ecoul României*):

1. Nicodim Munteanu, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, otrăvit de comuniști la 27 februarie 1948;
2. Nicolae Popovici, Episcop de Oradea;
3. Policarp Morușca, Episcop al Bisericii Ortodoxe Române din America (în 1945 a fost exilat de comuniști la Schitul Sf. Ioan din Sebeș, județul Alba, unde a murit);
4. Partenie Ciopron, Episcopul Armatei Române, mort exilat la Mănăstirea Văratec;
5. Irineu Mihălcescu, teolog ortodox, exilat la Mănăstirea Agapia, unde moare în 1948;
6. Andreescu, preot din Poenari-Muscel, împușcat de comuniști (a fost duhovnicul luptătorilor din rezistența armată anticomunistă din Munții Făgărașului);
7. Andreica, preot în Vișeul de Sus-Maramureș, mort în închisoare;
8. Bergheanu, preot din Arad, împușcat de comuniști în 1951;
9. Vasile Boca, preot din Bihor, exterminat în închisoarea Ghencea-București;
10. Toma Brătescu, preot din Negrești-Vrancea, exterminat în lagărul de muncă forțată de la Poarta Albă-Constanța, la 25 aprilie 1953;
11. Constantin Budei, teolog, exterminat în penitenciarul Gherla;
12. Teodor Codilă, preot exterminat în lagărul de la Baia Sprie, în 1952;
13. Constantinescu, preot din Vorbișori-Muscel, împușcat de comuniști pentru că a fost duhovnic al luptătorilor anticomuniști din Munții Făgărașului;
14. Ioan Chirilă, preot din satul Crăsnășeni, județul Fălciu, exterminat în temniță;
15. Haralambie Doinescu, duhovnic al luptătorilor anticomuniști din Munții Făgărașului, împușcat de Securitate;
16. Mihail Enescu, preot din Valea Româneștilor-Muscel, exterminat în închisoarea din Făgăraș;
17. Victor Fanea, preot din satul Sân-Crai, Satu Mare, exterminat în închisoare;
18. Gherasim Iseu, de la Mănăstirea Tismana, exterminat în închisoarea Tg. Ocna-Bacău;
19. Ilie Imbrescu, parohul Bisericii Albe din București, omorît la Aiud, în 1953;
20. Ioan Lupaș, preot și membru al Academiei Române de Istorie și Teologie, exterminat în închisoarea Sighet;
21. Opriș, preot din Alba Iulia, omorît de Securitate în 1949;
22. Teodor Sandu, preot-călugăr și jurnalist, exterminat la Aiud, în 1959;
23. Gheorghe Șerban, preot din Constanța, exterminat în lagărul de la Baia Sprie, în 1952;
24. Hojdea, preot din Vișeul de Sus-Maramureș;
25. Gheorghe Tarcea, preot din Hunedoara, ucis în temnița Aiud, în 1962;
26. Ioan Tomescu, preot din Bălașa-Hunedoara, exterminat în lagărul de muncă forțată de la Salcia, în 1961;
27. Gheorghe Tomescu, preot din Tigănești-Muscel, exterminat în închisoarea Botoșani, în 1961;
28. Tiberiu Tigot, preot din Iași, ucis de Securitate la Cetățuia-Iași, în 1949;
29. Haralambie Vasilache, călugăr la Schitul Procov-Neamț, exterminat în temnița Gherla, în 1962;
30. Cornel Vucu, preot din Banat, exterminat tot la Gherla, în 1961;
31. Plancă Dumitrescu, profesor și director al Seminarului Teologic de la Curtea de Argeș, exterminat în lagărul de muncă forțată Salcia, în 1962;
32. Ilarion Felea, preot și profesor de teologie din Arad, exterminat la Aiud;
33. Florea Mureșan, preot și profesor, exterminat la Aiud, în 1958;
34. Dumitru Zamișnicu, preot din Iași, eliberat din închisoare în '64, dar persecutat în continuare de Securitate și internat abuziv în spitale psihiatrice, unde și moare;
35. Hildegardis Prioșiu, mort în închisoare;
36. Matei Sandu, preot din Iași, executat;
37. Xavier Heider, preot din București, omorît în pușcărie;
38. Palfi Gheza, preot care, în ajunul Crăciunului lui 1982, a cerut ca nașterea Mîntuitorului să fie declarată sărbătoare religioasă oficială; arestat de Securitate la Tîrgu-Mureș, bătut și schingiuit, moare după trei luni, în 1983.

La cei trecuți în Împărăția Cerului prin martiraj în numele lui Hristos se adaugă sute de preoți, călugări sau călugărițe ce au pătimit pentru credința lor neclintită în Dumnezeu și în neamul românesc (chiar în *Puncte cardinale* a fost prezentat recent cazul Maicii Mihaela de la Vladimirești, moartă în temnița de la Miercurea-Ciuc în 1963). Informații mai ample în această privință se pot afla în volumele *Biserica întemnițată. România: 1944-1989*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 1998 (Paul Caravia, Virgiliu Constantinescu, Flori Stănescu) și *Preoți ortodocși în închisorile comuniste*, Patmos, f. l., 2000 (Vasile Manea).

Claudiu TÂRZIU

Editura
PUNCTE CARDINALE
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr. 251100996517509

Gabriel CONSTANTINESCU (director),
Răzvan CODRESCU (redactor șef),
Demostene ANDRONESCU (redactor șef-adjunct),
Ligia BANEA (secretar de redacție), Marcel PETRIȘOR, Florea TIBERIAN
Adresa Redacției: 2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 069/422536

Tehnoredactare computerizată
"PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L
Printing Company